

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เอกสารหลักสูตร
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โรงเรียนหนองโกวิชาประสิทธิ์พิทยาคม
อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

คำนำ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี เป็นสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่นและปลูกฝังความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน และสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และมีทักษะการดำรงชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยใช้ กระบวนการเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ ทำงาน เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ใช้สิ่งแวดล้อมให้คุ้มค่า ผู้เรียนได้การปลูกฝัง และพัฒนาให้มีคุณภาพ รวมทั้งการสร้างพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่เน้นการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีคุณธรรม จริยธรรมสามารถประกอบอาชีพแก้ปัญหา การทำงาน และดำรงชีวิตในครอบครัว อย่างมีความสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หลักการและเหตุผล	1
ผลการเรียนรู้	2
โครงสร้างเวลาเรียน	3
คำอธิบายรายวิชา	6
หน่วยการเรียนรู้	7
แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้	8
การวัดประเมินผล	9
วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้	15
ภาคผนวก	18
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	66

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หลักการและเหตุผล ที่มาและความสำคัญ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีขอบข่ายเนื้อหาการเรียนรู้ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์ และกำหนดขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตาม สภาพความพร้อม ความต้องการของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้ เรื่องราวของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตนเอง ให้เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่น สามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิตตนเอง พัฒนาอาชีพ ครอบครัว และสังคม ของตนเอง ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาสาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานคือ ศึกษาความต้องการของท้องถิ่น เกี่ยวกับการพัฒนาสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จัดทำหลักสูตรฉบับร่าง ตรวจสอบ ทดลองใช้ ทั้งนี้เพื่อใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ และนำบายศรีมาประยุกต์ใช้ในพิธีต่าง ๆ โดยนำมาพัฒนาเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์บายศรีสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองโกวิทประสิทธิ์พิทยาคม ด้วยการปรับเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียน ได้ประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวของชุมชน รู้จักอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นรักและภาคภูมิใจท้องถิ่น ของตนเองต่อไป

ผลการเรียนรู้

1. บอกประวัติความเป็นมาของงานใบตอง
2. บอกประเภทของงานใบตอง
3. ยกตัวอย่างชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานใบตอง
4. อธิบายคุณค่าและประโยชน์ของใบตอง
5. บอกความหมายและความสำคัญของบายศรี
6. เลือกวัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรี
7. ระบุแนวทางในการถ่ายทอดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการประดิษฐ์บายศรี
8. เลือกใช้ใบตอง วัสดุต่างๆ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำบายศรีได้อย่าง

เหมาะสม

9. บอกวิธีการทำบายศรีได้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน
10. ประดิษฐ์บายศรีมาประกอบเป็นตัวบายศรี
11. ประกอบตกแต่งบายศรีได้อย่างสวยงาม
12. คิดคำนวณต้นทุนในการผลิตและกำหนดราคาขาย
- 13 จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายจากต้นทุนและราคาขาย
14. นำเสนอผลงานและจัดนิทรรศการผลงาน

โครงสร้างเวลาเรียน

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบาศรี โดยการปรับรายละเอียดของเนื้อหาซึ่งได้จัดประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีนิสัยในการทำงานและปรับปรุงงานอยู่เสมอ และมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ มีความภูมิใจในท้องถิ่นของตน ซึ่งมีโครงสร้างของเนื้อหาที่จัดให้ผู้เรียน ดังนี้

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	เวลา(ชั่วโมง)
1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานใบตอง	4
2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประดิษฐ์บายศรี	10
3	วัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรี	4
4	ขั้นตอนและการประดิษฐ์บายศรี	16
5	การคิดคำนวณต้นทุนกำไร	2
6	การจัดนิทรรศการและแสดงผลงาน	4
รวม		40

กำหนดการสอน

การวิเคราะห์หลักสูตรจะต้องวิเคราะห์ให้ครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เวลาเรียน และการวัดและประเมินผล สำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำบายศรีสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการปรับเนื้อหาวิชาขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และชุมชนรายละเอียดเนื้อหาวิชามีดังนี้

การวิเคราะห์การเรียนรู้ การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์บายศรีสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 1 ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับงานใบตอง	1.บอกประวัติความเป็นมา ของงานใบตอง 2.บอกประเภทของงาน ใบตอง 3.บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในงานใบตอง	1.ศึกษาความรู้ที่ 1 2.อภิปราย รายงานจาก ใบความรู้ 3.ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ ต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด แหล่งความรู้ ในชุมชน	4
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 2 ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการประดิษฐ์ บายศรี	1. บอกความหมายและ ความสำคัญของบายศรี 2. บอกประเภทและรูปแบบ ของบายศรี 3.บอกคติธรรมจากการประดิษฐ์ บายศรี 4. บอกแนวทางการถ่ายทอดและ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในการ ประดิษฐ์ บายศรี	1.ศึกษาใบความรู้ที่ 2-8 2. อภิปราย รายงานจาก ใบความรู้ 3.ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ ต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด แหล่งความรู้ ในชุมชน	10

หน่วยที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 3 วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการ ประดิษฐ์บายศรี	1.เลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ และเครื่องมือ เครื่องใช้ในการประดิษฐ์ บายศรีได้อย่างเหมาะสม 1.เลือกและเก็บถนอม ดอกไม้ ใบไม้ที่ใช้ในการ ประดับตกแต่งบายศรีได้ เหมาะสม	1.ศึกษาใบความรู้ที่ 9 -10 2.อภิปราย ชักถามแสดง ความคิดเห็น 3.ทำกิจกรรมกลุ่ม	4
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 4 ขั้นตอนและ การประดิษฐ์ บายศรี	1.บอกวิธีการประดิษฐ์ บายศรีได้ 2.สามารถนำลูกบายศรี มาประกอบเป็นตัวบายศรี 3.สามารถประกอบ ตกแต่งบายศรีได้อย่าง อย่างสวยงาม	1.ศึกษาใบความรู้ที่ 11 2.อภิปราย ชักถามแสดง ความคิดเห็น 3.ปฏิบัติจริง 4.ทำกิจกรรมกลุ่ม	16
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 5 การคิด คำนวณราคา และจัดจำหน่าย บายศรี	1.คิดคำนวณต้นทุนในการ ผลิตและกำหนด ราคาขายได้ 2. สามารถจัดทำบัญชีรับ จ่ายจากต้นทุนและราคา ขายได้	1.ศึกษาใบความรู้ที่ 12 2.อภิปราย ชักถาม แสดง ความคิดเห็น 3.ปฏิบัติจริง	2

หน่วยที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 6 การจัดนิทรรศการ แสดงผลงานนักเรียน	1.สามารถนำเสนอผลงาน และจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ได้	1.ศึกษาใบความรู้ 13 2.อภิปราย ชักถาม 3.ปฏิบัติจริง 4.ทำกิจกรรมกลุ่ม	4
รวม			40

สรุป จากตารางแสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์หน่วย สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์บายศรีสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาในการเรียนรู้ทั้งหมด 40 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียน ทั้งหมด 12 แผนการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชา

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี

จำนวน 1 หน่วยกิต เวลา 40 ชั่วโมง

ศึกษาประวัติความเป็นมาของการทำพานบายศรี ความสำคัญ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆขั้นตอนในการทำพานบายศรี ประโยชน์ คุณค่าและการอนุรักษ์ ลักษณะต่างๆที่เป็นส่วนประกอบของพานบายศรีความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการทำพานบายศรี

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การสืบเสาะหาความรู้ การสำรวจตรวจสอบ การสืบค้นข้อมูล บันทึก จัดกลุ่มข้อมูล และการอภิปราย ทักษะกระบวนการ แนวทางการเลือกอาชีพ และมีเจตคติที่ดี และเห็นคุณค่าของการทำงานสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีจริยธรรม คุณธรรม และก่านิยม ที่เหมาะสม และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้สามารถสร้างแบบ ออกแบบรูปทรงของพานบายศรี ได้อย่างเหมาะสมกับงานวิธีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การคัดเลือกชนิดของใบตอง คัดเลือกดอกไม้ประดับตกแต่งในการทำพานบายศรี และสามารถฝึกปฏิบัติการทำพานบายศรีตามขั้นตอน ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้มีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการทำพานบายศรีสามารถคิดต้นทุนการผลิต และกำหนดราคาขายเพื่อเสริมรายได้ ทั้งสามารถประดิษฐ์พานบายศรี ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

ตัวชี้วัด

ง 1.1 ม.1/1, ม.1/2, ม.1/3

ง 3.1 ม.1/1

ง 4.1 ม.1/1, ม.1/2, ม.1/3

รวม 7 ตัวชี้วัด

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่	เรื่อง	สื่อการเรียนรู้
1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานใบตอง	1. ใบความรู้ 2. รูปภาพการประดิษฐ์จากใบตอง
2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประดิษฐ์บายศรี	1. ใบความรู้ 2. รูปภาพการประดิษฐ์บายศรี 3. ใบงาน
3	วัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรี	1. กล้อง อุปกรณ์ ในการทำงานประดิษฐ์(ของจริง) 2. ใบความรู้ 3. ใบงาน
4	ขั้นตอนและการประดิษฐ์บายศรี	1. ใบความรู้ 2. รูปภาพการประดิษฐ์จากใบตอง 3. ใบงาน 4. คลิปวีดี โอจากอินเทอร์เน็ต
5	การคิดคำนวณต้นทุนกำไร	1. ใบความรู้ 2. รูปภาพการประดิษฐ์จากใบตอง 3. ใบงาน
6	การจัดนิทรรศการและแสดงผลงาน	1. ใบความรู้ 2. พานบายศรี การประดิษฐ์จากใบตอง 3. ใบงาน 4. คลิปวีดี โอจากอินเทอร์เน็ต

แนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 4-5 คน ตามความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสังเกตทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียน แต่ละคน เนื่องจากการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี มีขั้นตอนในการปฏิบัติค่อนข้างยุ่งยากและต้องใช้ฝีมือความประณีตในการทำงาน ครูผู้สอนควรสังเกตนักเรียนที่เรียนรู้ช้าต้องให้ความช่วยเหลือส่วนคนที่เรียนรู้เร็วควรส่งเสริมบทบาท โดยคอยช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าด้วย

2. วางแผนจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้มีช่วงที่สั้นบ้าง ยาวบ้างเพื่อสะดวกในการสอนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

3. ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูควรศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติในหลักสูตรให้ถ่องแท้ ก่อนทำการสอน

4. ในการทำงานกลุ่มควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม สมาชิก ฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน เช่นการนำเสนองาน การปฏิบัติ และปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ต้องการ

5. จัดครูที่มีความรู้ ความสนใจในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมาเป็นครูผู้สอน เพราะการจัดกระบวนการการเรียนรู้ จะสำเร็จหรือล้มเหลว นั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ

6. ฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนในการจัดกระบวนการการเรียนรู้ และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกับการจัดกิจกรรม

7. เพื่อให้การจัดการกระบวนการการเรียนรู้ สมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามขั้นตอนการทำงานในการปฏิบัติงานควรเชิญผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของเรื่องมาเป็นวิทยากรในการสอนในขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ

8. การจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูอาจใช้ภาษาถิ่นกับนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจในบทเรียนและขั้นตอนการทำงานมากขึ้น

การวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี มีการดำเนินงานดังนี้

การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรทดสอบให้ครบทั้ง 3 ด้านตามที่ หลักสูตรพุทธศักราช 2551 กำหนดไว้คือ วัดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ วัดทักษะ กระบวนการทำงานวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการวัดผลและประเมินผลเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนประเมินผล ในการวัดและการประเมินเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ครูผู้สอนประเมินผลเมื่อสอนจบในแต่ละหน่วยการ เรียนรู้ ถ้าผู้เรียนไม่สามารถผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริม และประเมินผลซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ในการประเมินผลเพื่อเป็นการปรับปรุงการเรียน การสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นกระบวนการ โดยก่อนทำการสอนต้องแจ้งให้ผู้เรียน ทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้เสียก่อน ส่วนใน การวัดผลประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนนั้น ให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ การเรียนที่สำคัญ ให้ครอบคลุมทั้งด้าน พุทธพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้น กระบวนการ ทำงานของนักเรียน ผู้เรียนจะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด และผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งหมดซึ่งรายละเอียดของการ ประเมินผลมีดังนี้

1. การวัดทักษะและกระบวนการในการทำงาน

การวัดทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน โดยการคิดคำนวณเป็นค่า ร้อยละ (Percentage) ซึ่งคำนวณจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทั้งหมดหารด้วยน้ำหนักความสำคัญ หรือคะแนนเต็มทั้งหมดคูณด้วย 100 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ เป็น 5 ชั้นดังนี้

1. ชั้นเตรียมวัสดุ อุปกรณ์จะประเมินเป็น 2 ระดับ มี ไม่มี
2. ชั้นกระบวนการ จะประเมินเป็น 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้
ต้องแก้ไข
3. ชั้นเวลาในการปฏิบัติงาน จะประเมินเป็น 3 ระดับคือทำเสร็จภายในเวลา
2 ชั่วโมง ทำเสร็จภายในเวลา 3 ชั่วโมง ทำเสร็จภายในเวลา 3.5 ชั่วโมง
4. ชั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะประเมินเป็น 3 ระดับ คือ ดีมาก
ปานกลาง ปรับปรุง
5. ชั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะประเมินเป็น 3 ระดับ คือ ทำ ทำบ้าง
ไม่ทำ น้ำหนักความสำคัญหรือคะแนนเต็มในแต่ละข้อแตกต่างกัน ดังนั้นผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนด้านทักษะและกระบวนการทำงาน คิดเป็นร้อยละ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบวัดทักษะกระบวนการ การปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล เรื่อง
การประดิษฐ์บายศรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของ เด็กหญิงกรรณิการ์ นามจำปี เลขที่ 1

พฤติกรรมที่วัด	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน	รวม
1.ชั้นเตรียมอุปกรณ์	6		6
1.1 ใบตองตานี.....ใบ	2	(2) มีครบ(1)มีไม่ครบ (0) ไม่มี	
1.2 ไม้กลัด กรรไกร ผ้าเช็ด ใบตอง	2	(2) มีครบ(1)มีไม่ครบ (0) ไม่มี	
1.3 รูปแบบ	2	(2) มีครบ(1)มีไม่ครบ (0) ไม่มี	

จากตาราง คะแนนที่ได้เท่ากับ 6 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด
6 คะแนนเมื่อนำคะแนน มาหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะกระบวนการ
ปฏิบัติงานของเด็กหญิงกรรณิการ์ นามจำปี เลขที่ 1 จึงเท่ากับ

$$\frac{6}{6} \times 100$$

จะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมระหว่างเรียน เท่ากับ ร้อยละ 100
การวัดคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียน โดยคิดคำนวณเป็นค่าร้อยละ

การวัดคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียน โดยคิดคำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งคำนวณจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทั้งหมด หารด้วยน้ำหนักความสำคัญ หรือ คะแนนเต็มทั้งหมดคูณด้วย 100 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ เป็น

ปฏิบัติได้ดี 1 คะแนน

ไม่ปฏิบัติได้ 0 คะแนน

ตัวอย่าง แบบวัดทักษะกระบวนการ การปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล(วัดโดยการสังเกต)

ชื่อ เด็กหญิงกรรณิการ์ นามจำปี เลขที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนหนองโกวิชาประสิทธิ์พิทยาคม

พฤติกรรมระหว่างเรียน	การปฏิบัติข้อละ 1 คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	หมายเหตุ
1.การจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์	1	
2.วางแผนการทำงาน	1	
3.ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	1	
4.ร่วมมือการทำงานในกลุ่ม	1	

จากตาราง คะแนนที่ทำให้ได้เท่ากับ 4 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 10 คะแนนเมื่อนำคะแนนมาหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของเด็กหญิงกรรณิการ์ นามจำปี จึงเท่ากับ

$$\frac{4}{10} \times 100$$

จะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์เท่ากับ

ร้อยละ 40

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป็นการวัดด้านความรู้ของผู้เรียนด้วยแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ แล้วนำคะแนนที่นักเรียนทำได้มาหาร้อยละ จากสูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทนค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงใหม่เป็นร้อยละ ในที่นี้
เหมือนถึงคะแนนที่นักเรียนทำได้

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมดในที่นี้หมายถึง จำนวนเต็มข้อสอบ
แต่ละข้อแต่ละข้อให้คะแนนเต็ม 1 โดยใช้เกณฑ์ ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 คะแนน
ที่นักเรียนทำได้ทั้งหมดหารด้วยคะแนนเต็มแล้วคูณด้วยร้อยหนึ่งร้อย จะได้ค่าร้อยละ
ที่นักเรียนทำข้อสอบได้

ตัวอย่าง แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเรื่องการประดิษฐ์บายศรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ข้อสอบ					รวม คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ
		ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	ข้อที่ 3	ข้อที่ 4	ข้อที่ 5		
1	ค.ญ.กรรณิการ์ นามจำปี	1	1	0	1	1	4	80
2	ค.ญ.กฤษณา ทัพขวา	0	1	1	0	1	3	60

จากตารางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้ คิดเป็นร้อยละ ของ
เด็กหญิงกรรณิการ์ นามจำปี เท่ากับร้อยละ 80 และเด็กหญิงกฤษณา ทัพขวา เท่ากับ
ร้อยละ 60

ระดับการปฏิบัติงาน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 เรื่องการประดิษฐ์บายศรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 ชื่อ เด็กหญิงกรรณิการ์ นามจำปี เลขที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 โรงเรียนหนองโกวิทประชาสรรค์พิทยาคม

พฤติกรรมระหว่างเรียน	คะแนน	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
1. ชั้นเตรียมวัสดุอุปกรณ์	10	9	
2. ชั้นกระบวนการ	40	35	
3. เวลา	10	9	
4. ผลงานและชิ้นงาน	30	27	
5. คุณลักษณะที่พึงประสงค์	10	9	
รวม	100	80	

จากตาราง คะแนนเต็ม 100 คะแนน เด็กหญิงกรรณิการ์ นามจำปี ทำได้ 80 คะแนน เท่ากับ คิดเป็น ร้อยละ 80 ซึ่งคะแนนเป็นที่น่าพอใจสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรนี้ คือ ร้อยละ 80 ทั้ง 5 ด้าน คือความรู้และทักษะการปฏิบัติ ซึ่งถือว่าอยู่ว่าเกณฑ์การประเมินผลในคู่มือการประเมินผลหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วัดและประเมินผลการเรียนรู้การสอนตามสาระท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดใช้แบบวัดทักษะและกระบวนการในการทำงานเป็นเครื่องมือในการประเมินผล การเรียนครั้งนี้

การกำหนดเกณฑ์ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็น 0,1,2 เพื่อให้ผู้สอน
สามารถตัดสินใจประเมินคุณภาพงานได้เหมาะสมได้

รายการสังเกต	เกณฑ์การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน		
	0= แก้ไข	1= พอใช้	2= ดี
1. การเตรียม วัสดุ-อุปกรณ์	เตรียมอุปกรณ์ไม่ได้ครบครัน ต้องแนะนำเพื่อเพิ่มเติมจึงจะสามารถ ประดิษฐ์บายศรีได้	เตรียมอุปกรณ์ไม่ครบแต่ สามารถประดิษฐ์บายศรี ได้	จัดเตรียมอุปกรณ์ได้ ครบทุกอย่างเหมาะสม กับงาน
2. ขั้นตอน กระบวนการ	ปฏิบัติงานได้ไม่ถูกต้องตามวิธีการ หรือขั้นตอนและได้ผลงานที่ไม่ดี ต้องแนะนำจึงสามารถปฏิบัติได้	ปฏิบัติงาน ไม่ถูกต้องตาม ขั้นตอนแต่ผลงานดี	มีการปฏิบัติงานได้ ถูกต้องครบตามขั้นตอน ปฏิบัติงานได้ คล่องแคล่ว ได้ผลงานดี
3. เวลาในการ ปฏิบัติงาน	ไม่มีการวางแผนและทำงานได้ไม่ ถูกต้องตามขั้นตอน	ไม่มีการวางแผนแต่ทำงานได้ ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน	มีการวางแผนอย่างเป็น ระบบจนทำงานได้ สำเร็จ ครบขั้นตอน
4. ความประณีต สวยงามของ ผลงาน/ชิ้นงาน	ถูกต้องตามรูปแบบแต่ไม่มี ความประณีต ไม่มีความคงทน	ถูกต้องตามรูปแบบแต่มี ความประณีต ไม่มีความ คงทน	ถูกต้องตามรูปแบบมี ความประณีต มีความ คงทน
5. คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	ทำความสะอาด เก็บอุปกรณ์และ ให้ความร่วมมือเมื่อครูแนะนำและ ตักเตือน	ทำความสะอาด เก็บ อุปกรณ์ บางอย่างไม่ครบ ทุกชิ้น	ทำความสะอาด เก็บ อุปกรณ์และสถานที่ ไม่เรียบร้อย
	ให้ความร่วมมือในกลุ่มและส่วน ส่วนรวมเมื่อครูแนะนำและ ตักเตือน	ให้ความร่วมมือภายใน กลุ่มและส่วนรวม	ให้ความร่วมมือภายใน กลุ่มและส่วนรวมเป็น อย่างดี
	ไม่สนใจในการเรียนจนเพื่อนและ ครูต้องแนะนำและตักเตือน	มีความสนใจในการเรียน กระตือรือร้นในการเรียน เป็นบางครั้ง	สนใจ ตั้งใจในการเรียน กระตือรือร้นในเรื่อง ที่เรียนเป็นอย่างดี
	ไม่กล้าแสดงออก ไม่ยอมรับฟัง ความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้อื่น และทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่ กำหนด	มีความคิดสร้างสรรค์กล้า แสดงออก แต่ไม่ยอมรับ ฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น และทำงานไม่เสร็จตาม เวลาที่กำหนด	มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก ยอมรับ ฟังข้อเสนอแนะของ ผู้อื่นทำงานเสร็จตาม เวลาที่กำหนด
	ปล่อยปละละเลยงานที่ได้รับ มอบหมาย	รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายแต่ช้าเพราะ สนใจอย่างอื่น	รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายจนเสร็จก่อน ทำงานอื่น

วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

ใบความรู้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ใบความรู้ที่	เรื่อง	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่
1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานใบตอง	1
2	ค่าของงานใบตอง	2
3	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประดิษฐ์บายศรี	3
4	ความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4
5	บายศรีแยกตามประเภทการใช้งาน	5
6	คตินิยมจากการประดิษฐ์บายศรี	6
7	ประโยชน์ในการประดิษฐ์พานบายศรี	7
8	การเก็บรักษาและการเตรียมใบตอง	7
9	วัสดุ - อุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรี	8
10	การเลือกและการเก็บถนอมดอกไม้ ที่ใช้ในการประกอบตกแต่งบายศรี	9
11	ขั้นตอนและการประดิษฐ์บายศรี	10
12	การคิดคำนวณราคาและจัดจำหน่ายบายศรี	11
13	ลักษณะของนิทรรศการ	12

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
1	1.ประวัติความเป็นมาของงานใบตอง 2. ประเภทของงานใบตอง	1.บอกประวัติความเป็นมาของงานใบตอง 2.บอกประเภทของงานใบตอง	2
2	1. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานใบตอง 2.คุณค่าและประโยชน์ของใบตอง	1.บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานใบตอง 2.บอกคุณค่าและประโยชน์ของใบตอง	2
3	ความหมายและความสำคัญของบายศรี	บอกความหมายและความสำคัญของบายศรี	2
4	ประเภทและรูปแบบของบายศรี	บอกประเภทและรูปแบบของบายศรี	2
5	คติธรรมจากการประดิษฐ์บายศรี	บอกคติธรรมจากการประดิษฐ์บายศรี	2
6	แนวทางการถ่ายทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในการประดิษฐ์บายศรี	บอกแนวทางการถ่ายทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในการประดิษฐ์บายศรี	2

แผนที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
7	เลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประดิษฐ์บายศรี	เลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประดิษฐ์บายศรีได้อย่างเหมาะสม	2
8	เลือกและเก็บถนอมดอกไม้ ใบไม้ที่ใช้ในการประดับตกแต่งบายศรี	เลือกและเก็บถนอมดอกไม้ ใบไม้ที่ใช้ในการประดับตกแต่งบายศรีได้เหมาะสม	2
9	วิธีการประดิษฐ์บายศรี	บอกวิธีการประดิษฐ์บายศรีได้	2
10	1.ประดิษฐ์และประกอบตัวบายศรี 2.การประกอบตกแต่งบายศรี	1.สามารถนำลูกบายศรีมาประกอบเป็นตัวบายศรี 2.สามารถประกอบตกแต่งบายศรีได้อย่างสวยงาม	16
11	1.คิดคำนวณต้นทุนในการผลิตและกำหนดราคาขายได้ 2.จัดทำบัญชีรับจ่ายจากต้นทุนและราคาขาย	1.คิดคำนวณต้นทุนในการผลิตและกำหนดราคาขายได้ 2.สามารถจัดทำบัญชีรับจ่ายจากต้นทุนและราคาขายได้	2
12	นำเสนอผลงานและจัดนิทรรศการแสดงผลงาน	สามารถนำเสนอผลงานและจัดนิทรรศการแสดงผลงานได้	2

ภาคผนวก
เอกสารสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ใบความรู้ที่ 1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานใบตอง

ความหมายและความเป็นมาของใบตอง

ใบตอง คือ ใบของกล้วย ต้นกล้วย เป็นต้นไม้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทย เป็นอย่างยิ่ง ประโยชน์จากกล้วยได้ทั้งต้น ทั้งปลี และผลกล้วยมารับประทาน เช่น ต้น ต้นกล้วย มีกาบกล้วย ที่สามารถฉีกฝอยตากแห้งทำเป็นเชือกกล้วยได้ สามารถทำเป็นอาหาร กาบกล้วย ใช้แกะสลักเป็นลวดลายไทยประกอบฐานจิตรกรรมฐานเชิงตะกอน เรียกว่า “ลายแทงหยวก” ปลี (คอก) ใช้เป็นเครื่องเคียงรับประทานสด ยำ หรือต้มกะทิ กาบปลีใช้ตกแต่งประดับ เป็นกลีบ ดอกไม้ หรือเครื่องประกอบการจัดดอกไม้ และผล กล้วยสำหรับรับประทานทั้งสุกและดิบ สามารถนำมาประกอบอาหารทั้งคาวหวาน เป็นต้น ใบ นำมาใช้งาน โดยนำมาเป็นภาชนะสำหรับใส่ขนม หรืออาหารต่าง ๆ อาทิ ขนมกล้วย ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวต้มมัด ห่อหมก ฯลฯ เนื่องจากมีความเหนียว ไม่ขาดง่าย เมื่อถูกความร้อน ทำให้ขนมหรืออาหารมีความหอม น่ารับประทาน นอกจากนี้ยังนิยมนำมาประดับพานร่วมกับดอกไม้ เพื่อใช้ในงานพิธีการต่าง ๆ อีกด้วย ศิลปะงานใบตอง เป็นงานประดิษฐ์แบบไทยอีกแบบหนึ่ง ที่มีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน และทำได้ยาก ต้องอาศัยความชำนาญ ทั้งการเลือกใบตอง ถ้าเลือกไม่ดีใบตอง อาจฉีกขาดได้ง่าย จึงต้องอาศัยศึกษาเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

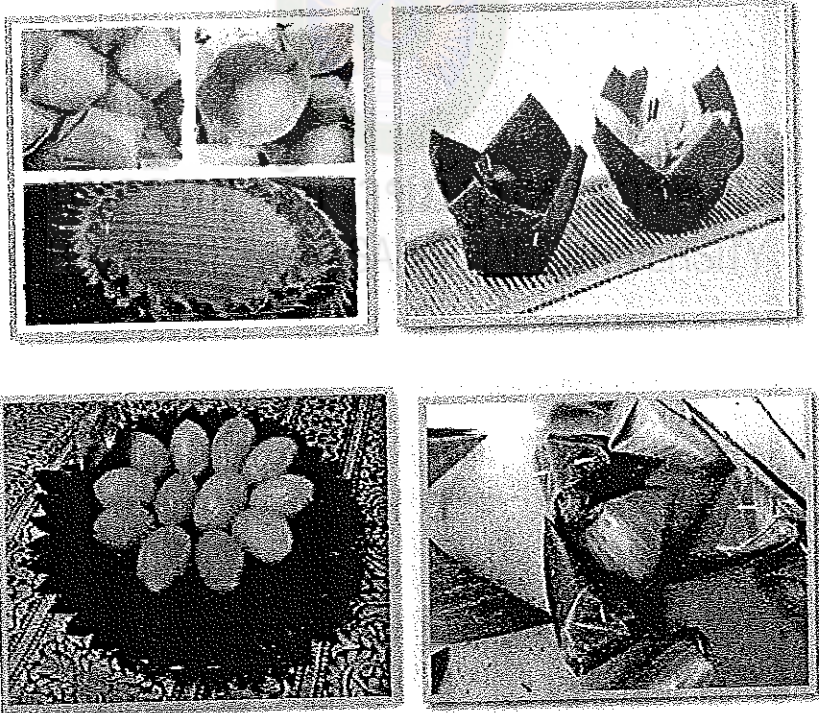
งานใบตองสามารถทำได้หลายแบบทั้งจัก กรีด เจียน ตัด พับ ม้วน เย็บ ถัก สาน ให้เป็นรูปลักษณะต่างๆตามความต้องการ ซึ่งมนุษย์ได้ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ ล้วนแล้วแต่จะมีการนำไปใช้ให้เหมาะสม และมีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ศิลปะงานใบตอง เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยใดนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด มีใช้เฉพาะเป็นส่วนประกอบของงานดอกไม้และใช้เป็นภาชนะใส่ขนมและอาหารเท่านั้น ในส่วนของวัฒนธรรม งานฝีมือต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ไทย ต้องยอมรับว่าบรรพบุรุษของเราช่างคิดและประดิษฐ์ผลงาน อันสวยงาม ที่ทรงคุณค่าเอาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้เห็นและเรียนรู้ เพื่อให้คงอยู่สืบไป ในการประดิษฐ์งานใบตองจะต้องมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานที่เหมาะสมเพื่อช่วยลดเวลาในการทำงาน

และยังทำให้งานที่ออกมา มีคุณภาพและสวยงามโดยพิจารณาจากการเลือกชนิดของใบตอง
กรรไกร เข็ม ด้าย ฯลฯ

(พฤษภาคม พุทธศักราช : 2546: 12-14)

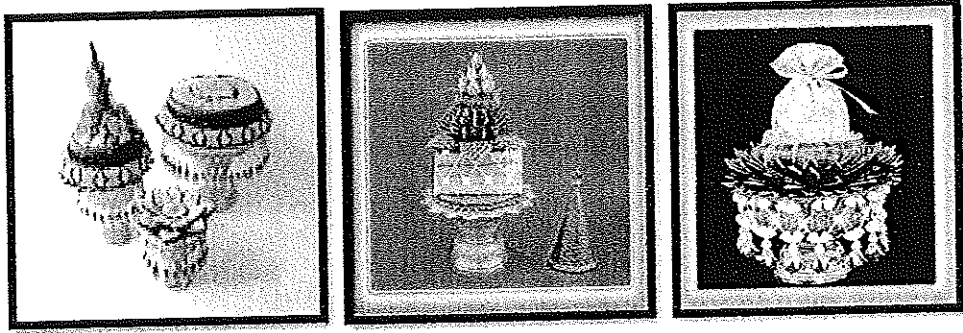
งานใบตองสามารถแบ่งเป็นประเภทตามลักษณะการนำไปใช้งานได้ ดังนี้

1. ประเภทใช้ห่อหรือบรรจุอาหาร ซึ่งงานใบตองประเภทนี้พบเห็นได้โดยทั่วไป
ในชีวิตประจำวันในยุคหนึ่งใบตองไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากความทันสมัย และความสะดวก
ของพลาสติก แต่ปัจจุบันได้มีการรณรงค์ให้ลดใช้พลาสติก จึงมีการนำใบตองมาใช้ในชีวิต
ประจำวันอีกครั้ง งานใบตองประเภทใช้ห่อหรือบรรจุอาหารได้แก่ การห่อแบบต่างๆ กระทงถาด
ใบตอง และกระเช้าบรรจุอาหาร

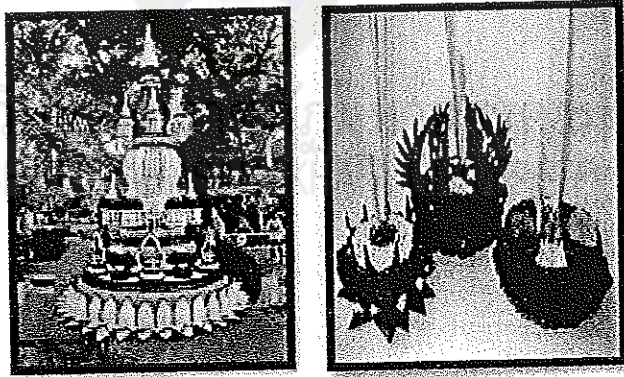
ภาพภาคผนวกที่ 1 การห่อแบบต่างๆ กระทงถาดใบตอง และกระเช้าบรรจุอาหาร

2. ประเภทกระทงดอกไม้ มีหลายรูปแบบ ซึ่งในแต่ละแบบพัฒนาและสร้างสรรค์ได้อย่างสวยงาม กระทงทุก ๆ แบบสามารถนำไปใช้ได้หลายโอกาส เช่น ใช้เป็นเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัยใช้เป็นเครื่องสักการะพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์, ชุดขันหมาก เป็นต้น

ภาพภาคผนวกที่ 2 กระทงดอกไม้

3. ประเภทกระทงลอย กระทงลอย คือ ภาชนะสำหรับใส่ดอกไม้ รูป เทียน สิ่งของที่ลอยน้ำได้ ส่วนใหญ่ประดิษฐ์จากใบตองซึ่งใช้ในเทศกาลวันลอยกระทง

ภาพภาคผนวกที่ 3 กระทงลอย

4. ประเภทบายศรี บายศรี คือ ภาชนะที่ตกแต่งสวยงามเป็นพิเศษ เพื่อเป็นสำหรับใส่อาหารคาว หวานในพิธีสังเวชนุชาและพิธีทำขวัญต่างๆ ทั้งพระราชพิธีและพิธีของราษฎร บายศรีหลวง” คือ บายศรีที่ใช้ในการประกอบราชพิธีต่าง ๆ ส่วน “บายศรีราษฎร” คือ บายศรีที่ใช้สำหรับสามัญชนทั่วไป แต่หากจำแนกตามการนำไปใช้ สามารถจำแนกได้หลายแบบ เช่น บายศรีเทพ บายศรีพรหม บายศรีใหญ่ บายศรีปลัดลังก์ บายศรีต้น บายศรีปากชาม เป็นต้น ด้วยบายศรีเป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวข้องกับความเป็นความตาย การประดิษฐ์บายศรีจึงต้องระมัดระวัง ประดิษฐ์องค์ประกอบต้องครบถ้วน และความระมัดระวังการนำไปใช้ที่เหมาะสม เพื่อความเป็นมงคลสิริสวัสดิ์ในชีวิต

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพภาคผนวกที่ 4 บายศรีอีสาน 3 ชั้น

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานใบตอง

งานประดิษฐ์จากใบตอง เป็นงานประณีตใช้ฝีมือและทักษะความชำนาญ ใบตองมีหลายชนิดแต่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการประดิษฐ์ที่สุด คือ ใบตองกล้วยตานี วัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในงานใบตอง จำเป็นต้องจัดเตรียมไว้ให้เหมาะสมกับชิ้นงาน และมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ใบตองตานี มีผิวเป็นมัน สีเขียวเข้ม ไม่แห้งกราก เหนียวนุ่ม ไม่เปราะ ไม่ฉีกขาดง่าย มีความหนาบางพอเหมาะ สีของใบตองจะไม่ตกติดอาหาร ถึงแม้จะถูกความร้อน

2. กรรไกร ขนาดและรูปร่างเหมาะสมมือ น้ำหนักเบาและคมตลอดปลาย เวลาจับ นิ้วทั้งหมดเข้าช่อง ได้พอดี ตัดใบตองใช้กรรไกรขนาดใหญ่ ตัดค้ายใช้กรรไกรขนาดเล็ก
3. เข็มมือ ถ้างานละเอียดขึ้นเล็กมากใช้เบอร์ 9 ถ้างานปกติใช้เบอร์ 8 เลือกที่แข็งแรง รูกว้าง และตัวยาว
4. เข็มหมุด ชนิดหัวมุกใช้ในบางครั้งที่ต้องการกลัด หรือตรึงให้อยู่กับที่ชั่วคราว ส่วนชนิดหัวเล็กใช้บ่อย ต้องเลือกตัวยาวและปลายแหลม
5. ไม้กลัด ขนาดเล็กแหลมแข็งแรง ใช้ไม้คิ้วหรือไม้ไผ่
6. ค้าย สีเขียวเข้มหรือสีดำเบอร์ 60 ใช้สองเส้นดีกว่าเส้นเดียว เพราะใช้เส้นเดียวจะมีความคมตัดใบตองให้ขาดง่าย
7. ผ้าขาวบาง สำหรับห่อใบตองที่ฉีกแล้วหรือห่อผลงานที่แช่น้ำพอแล้ว
8. ผ้าเช็ดใบตอง ใช้ผ้าฝ้ายดีกว่าผ้าผสมใยสังเคราะห์ เพราะนุ่มและดูดซึมน้ำได้ดีกว่า
9. ไม้บรรทัด เลือกที่เห็นเส้นและบรรทัดชัดเจน

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 1)

1. จงบอกประโยชน์ของใบตอง

.....
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 RAJABHUMPHONG UNIVERSITY

2. การนำใบตองมาใช้งาน แบ่งได้เป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง?

.....

3. ใบตองที่เหมาะสมในการทำงานประดิษฐ์ คือ.....
 เพราะอะไร.....

ใบความรู้ที่ 2

คุณค่าของงานใบตอง

งานใบตองเป็นงานที่แสดงถึงเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาของบรรพชนไทยสมัยก่อนที่ได้อัปเดต ประดิษฐ์ประดิษฐ์วัสดุธรรมชาติ มาใช้เป็นภาชนะห่อหุ้มอาหาร ได้อย่างวิจิตรสวยงามเรียบง่าย ความสำคัญและคุณค่าเหล่านั้น ได้แก่

1. คุณค่าทางวัฒนธรรมและสังคม

ใบตองกับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นของคู่กัน ตั้งแต่ยุคสมัย โบราณถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า คันถั่ว ถั่วเป็น ไม้มงคลในการประกอบพิธีและประเพณีไทยอีกหลายอย่าง โดยเฉพาะ ศิลปะในเรื่องงานใบตอง ซึ่งมีการนำมาประดิษฐ์เป็นกระทง บายศรี พานขันหมาก พานขันหมั้น เป็นต้น การประดิษฐ์งานใบตองแต่ละอย่างล้วนงดงาม ประณีต ซึ่งแสดงถึง ความเป็น ชนชาติ ที่มีจิตใจงดงาม ทะเยอชิดอ่อน ความสามารถของคนไทยไม่มีชนชาติใดในโลกเหมือน ซึ่งสมควรที่ อนุชนรุ่นหลังจะถือเป็นหน้าที่ที่ควรหวงแหน และรักษาไว้เป็นศิลปะและวัฒนธรรมประจำชาติ สืบไป

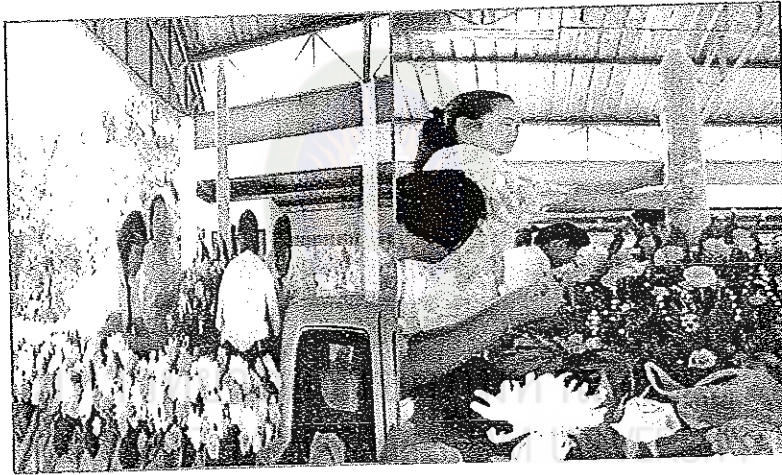
ภาพภาคผนวกที่ 5 พานขันหมาก

2. คุณค่าทางเศรษฐกิจ

การประดิษฐ์งานใบตองนี้สามารถนำไปสร้างรายได้ให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นการนำไปประกอบเป็นอาชีพถาวร หรืออาชีพเสริม เช่น การจัดทำบายศรี การประดิษฐ์กระทงลอย กระทงดอกไม้อาหารจัดทำพานต่าง ๆ ในงานมงคลสมรส เป็นต้น

3. คุณค่าทางจิตใจ

นอกจากมีคุณค่าทางวัฒนธรรมและสังคม คุณค่าทางเศรษฐกิจ ผลพลอยได้ที่เกิดจากการประดิษฐ์งานใบตองคือ คุณค่าทางจิตใจ ขณะในการปฏิบัติงานนั้นย่อมเกิดความเพลิดเพลินซึ่งเป็นการฝึกสมาธิในขณะที่ทำงาน ทำให้ผู้ที่ทำงานด้านนี้มีจิตใจเยือกเย็นสุขุม นอกจากจะเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่สำเร็จ และยังเป็นการช่วยดำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี

ภาพภาคผนวกที่ 6 การจัดตกแต่งเทียนพรรษาโรงเรียนหนองโกวิทาประสิทธิ์พิทยาคม

โอกาสพิเศษที่ใช้งานใบตอง

จำแนกได้ 4 โอกาสคือ

1. ในชีวิตประจำวัน

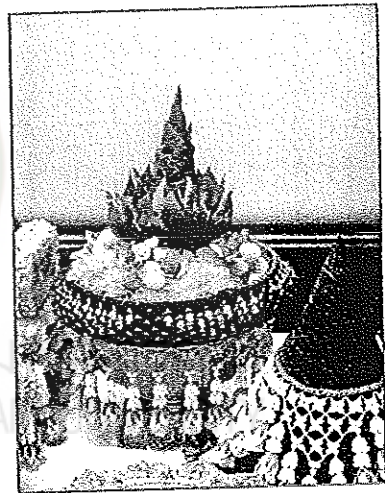
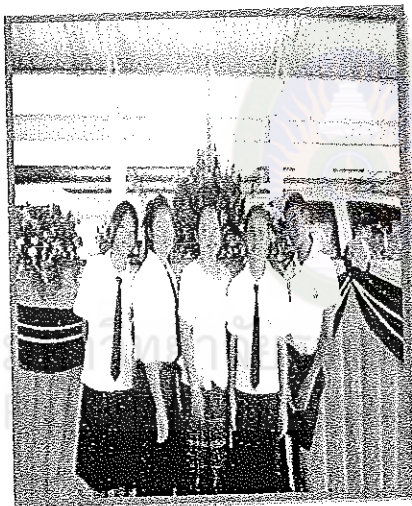
ในชีวิตประจำวันของไทยนั้น มีการนำใบตองมาห่อขนม ห่ออาหารต่าง ๆ เช่น การห่อทรงเตี้ย ห่อหมก ห่อข้าวต้มมัด ห่อขนมสอดไส้ ฯลฯ นอกจากจะได้รับความสะดวกในการหีบ และยังช่วยให้อาหารและขนมบางอย่างมีกลิ่นหอมน่ารับประทาน

2. โอกาสพิเศษ

สามารถนำใบตองมาประดิษฐ์ภาชนะใส่อาหาร หรือขนมได้หลากหลายแบบ เช่น กระจ่างใบตอง ถาดใบตอง ผอบ เพื่อมอบให้บุคคลหรือผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือในวันปีใหม่วันคล้ายวันเกิด โอกาสพิเศษต่าง ๆ ซึ่งแสดงความเคารพนับถือ ผู้รับย่อมซาบซึ้ง และชื่นชมในน้ำใจไมตรี และ ยังช่วยรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย

3. งานประเพณี

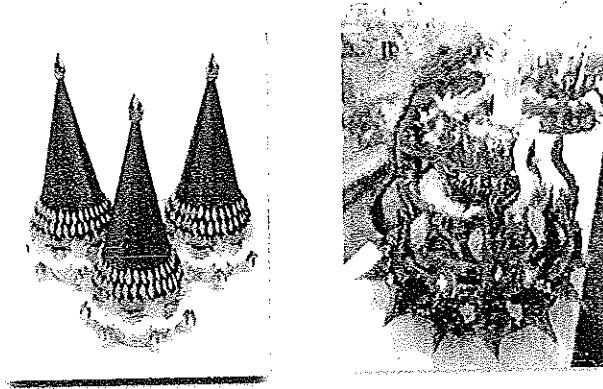
ใบตองมีคุณค่านานัปการต่อความเป็นอยู่ของคนไทยจากอดีตสู่ปัจจุบันสะท้อนรูปแบบชีวิตที่เรียบง่าย การสร้างสรรค์วัสดุธรรมชาติจนกลายเป็นงานประณีตศิลป์ที่มีคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตไทย เช่น พานขันหมาก บายศรีกระถางลอย ซึ่งเป็นงานที่ใช้ในงานประเพณีที่คึกคักของชาวไทย และยังได้รับการสืบทอดมาจนทุกวันนี้

ภาพภาคผนวกที่ 7 งานประเพณี การตกแต่งเทียนพรรษา และพานขันหมาก

4. งานพิธีทางศาสนา

ใบตองถือได้ว่าเป็นใบไม้มงคลนำมาประดิษฐ์งานประณีตศิลป์ในงานพิธีทางศาสนา เช่น พุ่มคู่สวด กระถางดอกไม้ กระถางสังฆทาน สลากภัตร พานพุ่ม เป็นต้น

ภาพภาคผนวกที่ 8 กรวยอุปัชฌาย์ และกระทงดอกไม้

หลักการออกแบบงานใบตองที่ดี

การออกแบบเป็นหัวใจสำคัญในการประดิษฐ์ชิ้นงาน เพราะการประดิษฐ์ชิ้นงานต้องเน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเหมาะสม รูปทรง สัดส่วน ความประณีตสวยงามหลักการออกแบบโดยทั่วไป มีดังนี้

1. รูปร่างและรูปทรง ความกว้าง ความยาว และความสูงของชิ้นงานต้องได้สัดส่วนสัมพันธ์กัน รวมถึงส่วนประกอบอื่น ๆ ต้องเป็นแนวทางเดียวกัน
2. สี สัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ชิ้นงานนั้นดูสวยงามโดดเด่น หรือแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ออกมาจากสีของดอกไม้ใบไม้ที่ใช้
3. วัสดุในการประดิษฐ์ ควรเลือกวัสดุชนิดใหม่ ๆ มาประดิษฐ์ชิ้นงานเพื่อความแปลกใหม่หรือความคิดริเริ่ม
4. โอกาสที่ใช้ ผู้ประดิษฐ์ต้องทราบว่า จะประดิษฐ์ชิ้นงานในโอกาสอะไร เช่น ใช้สำหรับงานประกวดสำหรับโชว์ ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการค้า
5. แรงงานและเวลา ควรจะต้องทราบว่า มีแรงงานที่จะช่วยมากน้อยเท่าไร หรือมีเวลาเตรียมงานกี่วัน เพื่อจะได้มีการออกแบบที่สอดคล้องกับเวลาและแรงงาน
6. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับงานใบตองจำเป็นต้องมีการนำดอกไม้สดมาผสมผสานเพื่อเพิ่มสีสันให้กับชิ้นงานหรือการไล่โทนสีของใบตอง

โอกาสพิเศษที่ใช้งานใบตอง

ในชีวิตประจำวันของคนไทยนั้น มีการนำใบตองมาห่อขนม อาหารต่าง ๆ เช่น การห่อ ทรงเตี้ย ห่อหมก ห่อข้าวต้มมัด ห่อขนมสอดไส้ ห่อขนมเทียน ฯลฯ นอกจากจะได้รับความสะดวกในการหีบแล้ว ยังช่วยให้อาหารและขนมบางอย่างมีกลิ่นหอมน่ารับประทานมากขึ้น และยังสามารถนำใบตองมาประดิษฐ์เป็นภาชนะใส่อาหาร หรือขนม ได้หลากหลายแบบ เช่น กระเช้าใบตอง ถาดใบตอง เพื่อมอบให้บุคคลหรือผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือใน โอกาสพิเศษต่าง ๆ ซึ่งเป็นการแสดงความเคารพนับถือ และยังช่วยรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย ใบตอง มีคุณค่า นานัปการต่อความเป็นอยู่ของคน ไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบชีวิตที่เรียบง่าย การสร้างสรรค์วัสดุธรรมชาติจนกลายเป็นงานประณีตศิลป์ที่มีคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตไทย เช่น บายศรี พานขันหมาก กระทงลอย ซึ่งเป็นงานที่ใช้ในประเพณีที่ค้ำจุนของไทย และ ยังได้รับการสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ ใบตอง ถือว่าเป็นไม้มงคล นำมาประดิษฐ์เป็นงานประณีตศิลป์ใช้ในงานพิธีทางศาสนา เช่น กระทงดอกไม้ กระทงสังฆทาน สลากภัตร พานพุ่ม กรวย อุบิชาลัย เป็นต้น

สรุป

ใบตอง คือ ใบของต้นกล้วย เป็นต้นไม้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ยิ่งใช้ประโยชน์ได้ทั้งต้น ทั้งปลี และผลกล้วยมารับประทาน โดยเฉพาะใบตองที่คนไทยในอดีต นิยมนำมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหารทั้งคาวและหวาน นอกจากนี้ ยังนิยมนำใบตองมาประดับพานร่วมกับดอกไม้ เพื่อใช้ในงานพิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์กระทงลอย, บายศรีพานขันหมากขึ้นหมั้นการประดิษฐ์ถาดใบตอง ฯลฯ ในการประดิษฐ์งานใบตองจะต้องมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานที่เหมาะสมเพื่อช่วยลดเวลาในการทำงานและยังทำให้งานที่ออกมามีคุณภาพ และสวยงาม โดยพิจารณาจากการเลือกชนิดของใบตอง กรรไกร เข็ม ค้าย ฯลฯ งานใบตองเป็นงานที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาของบรรพชนไทยสมัยก่อนที่ได้รู้จักนำวัสดุจากธรรมชาติ มาใช้เป็นภาชนะห่อหุ้มอาหาร ได้อย่างวิจิตรสวยงามความสำคัญและคุณค่างานใบตอง แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ คุณค่าทางวัฒนธรรมและสังคม คุณค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งในการปฏิบัติงานแต่ละครั้งย่อมเกิดความเพลิดเพลิน มีสมาธิ ทำให้ผู้ที่ทำงานด้านนี้มีจิตใจเยือกเย็นสุขุม เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่สำเร็จ และยังเป็น การช่วยดำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างดี

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 2)

1.จงอธิบายถึงความสำคัญ และคุณค่า ของงานใบตองที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์
ภูมิปัญญาของบรรพชนไทย ในสมัยโบราณ.....

.....

2. จงยกตัวอย่างงานประดิษฐ์จากใบตองที่ใช้ในการประกอบพิธีและประเพณีไทย

.....

3.จงยกตัวอย่างศิลปะงานใบตองที่นำมาใช้ใน โอกาสพิเศษ ดังต่อไปนี้

3.1. ใช้ในชีวิตประจำวัน.....

3.2. ใช้โอกาสพิเศษ.....

3.3. ใช้ในงานประเพณี.....

3.4. งานพิธีทางศาสนา.....

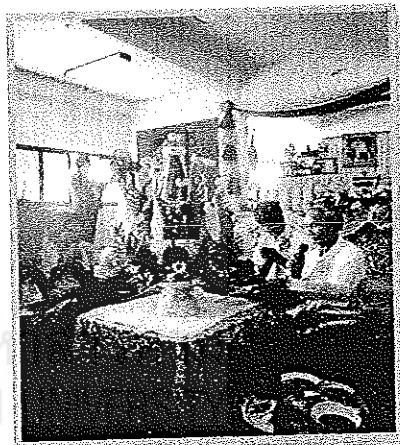
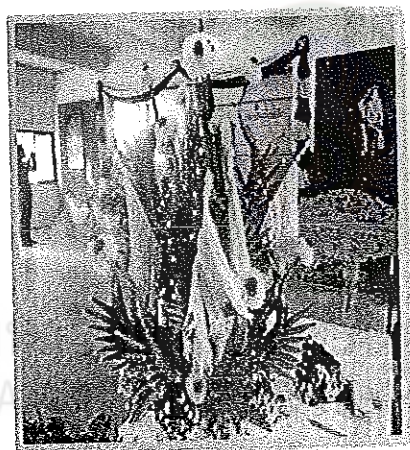
ใบความรู้ที่ 3

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประดิษฐ์บายศรี

ความหมายความสำคัญและความเป็นมาเกี่ยวกับการประดิษฐ์บายศรี

สำคัญของ "การบายศรี" " การบายศรี "เป็นทั้งศิลปะและวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวอีสาน ประเพณีอันดีงามสืบทอดกันมานานหลายชั่วอายุคน

การบายศรีสู่ขวัญ " เป็นกุศโลบายให้คนมีน้ำจิตน้ำใจอันใสบริสุทธิ์ แสดงมุทิตาจิตต่อกัน เพื่อรวมจิตรวมใจ ให้แก่ผู้ที่จะ "สู่ขวัญ" อันเป็นที่รัก เคารพ นับถือ ศรัทธาและบูชา เราม่าจะศึกษาว่าพิธีการอันสำคัญนี้ มีความหมาย และมีความเป็นมาอย่างไร

ภาพภาคผนวกที่ 9 พิธีบายศรีสู่ขวัญ

คำว่า "บายศรี" ตามพจนานุกรมฉบับ แปลว่าภาชนะใส่เครื่องสังเวยในพิธีทำขวัญ หรือสู่ขวัญ จัดตกแต่งให้สวยงาม เป็นพิเศษด้วยใบตองและดอกไม้สด มีข้าว ขนม ข้าวต้มเป็นเครื่องประกอบอันสำคัญ การทำพิธีเรียกขวัญ จึงเรียกว่า "บายศรีสู่ขวัญ"

คำว่า "พาขวัญ" เป็นภาษาอีสาน มีความหมายเช่นเดียวกับ "พานบายศรี" มีการแต่งพาขวัญพร้อม เครื่องสังเวยต่างๆ เหมือนกัน

การสู่ขวัญ หรือสูตขวัญ การสู่ขวัญหรือสูตขวัญของชาวอีสาน คงวิวัฒนาการมาจากพิธีพราหมณ์ เพราะบรรพบุรุษเคยนับถือทั้งพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ การสู่ขวัญเป็นเรื่องเกี่ยวกับขวัญและจิตใจ เพื่อหาทางก่อให้เกิดขวัญหรือกำลังใจดีขึ้น ชาวอีสานเห็นความสำคัญทางจิตใจมาก ดังนั้น วิธีการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างจึงมักจะมีการเรียกร่องพลังทางจิต จะได้ช่วยให้มีพลังใจเข้มแข็ง สามารถฟันฝ่าอุปสรรคหรือภัยพิบัติได้นั่นเอง จึงเป็นประเพณีถือปฏิบัติที่ยืนมาจากสมัยนี้ การสู่ขวัญเป็นประเพณีโบราณ ที่บรรพบุรุษได้เคยประพฤติ ปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน โดยเชื่อว่าเป็นสิริมงคลแก่การเป็นอยู่ หรือช่วยให้เกิดมงคลและอยู่ด้วยความสวัสดิ มีชัย มีโชคลาภยิ่งขึ้น ทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ด้วยความราบรื่น และอาจลดบันดาลให้ผู้ที่เคราะห์ร้ายหายจากสรรพเคราะห์ทั้งปวงด้วย แต่การสู่ขวัญต้องอาศัยคนเฒ่าคนแก่ผู้เป็นนักปราชญ์ ผู้ฉลาด หรือผู้รู้วิธีทำ ซึ่งเรียกว่า “ หมอขวัญ ” หรือ “ พราหมณ์ ” สู่ขวัญให้ จึงจะเป็นสิริมงคลได้ผลดี สมความปรารถนา ถ้าหากทำไปสักแต่ว่าทำ ไม่มีพิธีการอันแนบเนียนก็จะมีผลน้อย เพราะการทำพิธีนี้เกี่ยวกับจิตวิทยาอย่างหนึ่งด้วย ถ้าผู้ทำเป็นผู้ฉลาดในพิธีการ ตั้งอกตั้งใจทำจริงๆ มุ่งหวังให้เป็นสิริมงคลแก่ผู้รับขวัญของผู้รับการสู่ขวัญจริงๆ อย่างนี้จึงจะได้รับประโยชน์จากการสู่ขวัญนั้น สาเหตุที่มีการสู่ขวัญ มีอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ เพราะปรารถนาในเหตุที่เป็นอย่างหนึ่ง และปรารถนาในเหตุที่ไม่ใช่ออย่างหนึ่ง การสู่ขวัญเนื่องในเหตุที่ดี ก็ได้แก่ การทำเนื่องในการ ได้รับโชคลาภ หรือสิ่งที่พึงพอใจ เช่น ไปค้าขายได้เงินทองมามาก ได้เลื่อนยศถาบรรดาศักดิ์ แต่งงานใหม่ ขึ้นบ้านใหม่ เจ้านายหรือผู้ใหญ่ที่เคารพไปมาหาสู่ จากบ้านไปนานแล้วมาเยี่ยมบ้าน ได้ลาภพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น ส่วนเหตุในทางไม่ดี จัดการสู่ขวัญเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ให้หายเสียดจัญไรต่างๆ เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย หรือหายจากป่วย ได้รับความตกใจหรือออกสั่นขวัญหายจากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เคราะห์ร้ายเสียทรัพย์สินเงินทองเกิดฉ้อฉลหรือความ สัตว์หรือสิ่งของหายแล้ว ได้คืนมา เป็นต้น ก็ทำการสู่ขวัญเพื่อเรียกขวัญ หรือเชิญขวัญมา เพื่อให้ขวัญผู้นั้นมาอยู่กับเนื้อกับตัว จะได้ทำจิตใจของผู้นั้นมีความสุขสบาย หรือหายจากเคราะห์ี่เชิญต่างๆ

แหล่งที่มา : นายอรุณ คงอุดม

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 3)

1. คำว่า บายศรี หมายถึงอะไร

.....

2. การประดิษฐ์บายศรี จะทำขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใดบ้าง จงอธิบาย

.....

3. ใครเป็นผู้ประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ

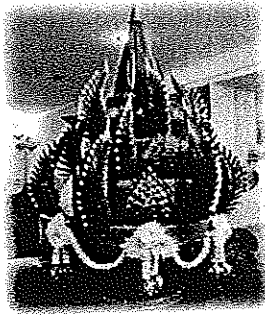
.....

4. การประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใด

.....

ใบความรู้ที่ 4

ความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญ และประเภทของการสู่ขวัญ

ความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญ

สาร สารทัศนานันท์. (2527) ได้ให้ความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญไว้ว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นพิธีที่สำคัญของชาวอีสาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขวัญและจิตใจ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น การดำเนินชีวิตของชาวอีสานแทบทุกอย่าง จึงมีการบายศรีสู่ขวัญควบคู่กัน ไปเสมอ เป็นการเรียกร่องพลังทางจิต ช่วยให้มีพลังใจที่เข้มแข็ง สามารถฟันฝ่าภัยพิบัติต่างๆ ได้ การสู่ขวัญช่วยทำให้เกิดมงคล ทำให้ดำรงอยู่ด้วยความสุขราบรื่น มีโชคลาภมากขึ้น และอาจลดปรารถนาให้ผู้ใดเคราะห์ร้ายพ้นจากสรรพเคราะห์ทั้งปวง ด้วยมูลเหตุแห่งการสู่ขวัญนี้เอง

การประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญของชาวอีสาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขวัญ และจิตใจ ช่วยก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น ซึ่งชาวอีสานเห็นความสำคัญทางจิตใจเป็นอย่างมาก ดังนั้นวิธีการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างจึงมักจะมีการสู่ขวัญควบคู่กัน ไปเสมอ การสู่ขวัญจะช่วยให้เกิดสิริมงคล ชีวิตอยู่ด้วยความราบรื่น จิตใจเข้มแข็ง โชคดียิ่งขึ้น บิดเป่าสิ่งที่ไม่ดี หายจากสรรพเคราะห์ทั้งปวง ทั้งพิธีบายศรีสู่ขวัญมีหลายรูปแบบ แล้วแต่ว่าจะจัดพิธีสู่ขวัญในเรื่องใด เช่นการสู่ขวัญเด็ก การสู่ขวัญนาค การสู่ขวัญบ่าวสาว หรือจะเป็นการสื่อขวัญในเหตุที่ทำให้เกิดการเสียขวัญ จิตใจไม่ดี เพื่อเรียกให้ขวัญมาอยู่กับเนื้อกับตัว สิ่งไม่ดีให้ผ่านพ้นไป มีพลังใจที่ดี รวมทั้งการสู่ขวัญสัตว์ และสิ่งต่างๆก็อาจทำได้ แต่การปฏิบัตินอกจากจะมีเครื่องขวัญที่ใช้ในพิธีแล้ว พิธีการต่างๆก็จะแตกต่างกัน ไปเป็นปลีกล่อย แล้วแต่ลักษณะซึ่งประเพณีบายศรีสู่ขวัญ

ในภาคอีสาน เป็นประเพณีที่ประชาชนส่วนมาก ยังนิยมปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป เพราะถือว่าเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคล เป็นการมอบความปรารถนาดีและคลบขันกาลให้ ผู้รับการทำพิธีตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง มีความสุข ความเจริญ และจิตใจสงบสุข และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรักใคร่กันเป็นอย่างดี นับเป็นวัฒนธรรมที่ดี ควรแก่การอนุรักษ์ให้อยู่สืบไป

การบายศรีสู่ขวัญ เป็นวัฒนธรรมอันดีของชาวอีสานและชาวเหนือจัดขึ้นเพื่อเป็นการรับขวัญ และเรียกขวัญของผู้ที่จากบ้านไปไกลด้วยเวลาอันยาวนาน หรือผู้ที่เพิ่งหายป่วยไข้ ตลอดจนเป็นการแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งในทางราชการ และเป็นการต้อนรับแขกคนเยี่ยม ซึ่งในภาคอีสานนั้น เมื่อมีการจัดงานอะไรก็ตาม ก็จะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญควบคู่ไปด้วย การจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญก็เพื่อต้อนรับแขกนั้น มักจะทำกันอย่างสวยงามใหญ่โต

ประเภทของการสู่ขวัญ

การสู่ขวัญของชาวอีสานเป็นพิธีกรรมที่กระทำสืบต่อกันมานาน แบ่งเป็น 3 ประเภทตามลักษณะและโอกาสที่ใช้ ดังนี้คือ

1. การสู่ขวัญคน
2. การสู่ขวัญสัตว์
3. การสู่ขวัญสิ่งของ

1 การสู่ขวัญคน

การสู่ขวัญคน เป็นเรื่องเกี่ยวกับขวัญหรือจิตใจ อันจะก่อให้เกิดขวัญหรือกำลังใจขึ้น วิธีการดำเนินชีวิตของชาวอีสาน มักจะมีการสู่ขวัญควบคู่กันเสมอ เพื่อเรียกร่องหรือระดมพลังทางจิตใจ นอกจากนี้เนื้อหา ใน บทสวดขวัญบางบทได้มีการสอดแทรกคติธรรมและแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มต่าง ๆ ของสังคม การสู่ขวัญมีหลายประเภท ดังนี้

1.1 การสู่ขวัญพระสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์ได้สมณศักดิ์เป็นชาครู หรือชา ชาวบ้าน จะทำการสู่ขวัญให้ หรือเวลาจะเอาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานที่แท่นประทับภายในวัด จะทำการสู่ขวัญพระสงฆ์ทั้งวัด เป็นการส่งเสริมให้พระสงฆ์เป็นผู้สืบมรดกทางพุทธศาสนาต่อไป

1.2 การสู่วัณออกกรรม ผู้หญิงที่คลอดบุตรต้องอยู่ไฟ เมื่อออกไฟแล้วก็มีการสู่วัณให้ เพราะในขณะที่อยู่ไฟนั้น ได้รับความทุกข์ทรมานนานปีการ จึงจำเป็นต้องเอาอกเอาใจและให้ กำลังใจ การเอาอกเอาใจอย่างหนึ่ง คือ การสู่วัณ

1.3 การสู่วัณเด็กน้อย เด็กๆ มักตกใจง่าย ถ้ามีใครหลอกหรือเห็นอะไรที่น่ากลัว ก็จะตกใจมาก พ่อแม่เชื่อว่าเมื่อเด็กตกใจขวัญจะออกจากร่าง ส่งผลให้เด็กร้องไห้ไม่สบาย จึงจำเป็นต้องทำพิธีสู่วัณให้

1.4 การสู่วัณคนธรรมดา คนธรรมดา นั้น เมื่อไปค้าขายได้ลาภ หรือได้เลื่อนยศ ตำแหน่ง ก็ทำการสู่วัณให้ บางทีฝันไม่ดี หรือเจ้านายมาเยี่ยมก็มีการสู่วัณเพื่อให้เกิดสิริมงคล

1.5 การสู่วัณหลวง เวลาพ่อแม่หรือผู้เฒ่าผู้แก่เกิดมีอาการเจ็บป่วยชาวบ้านจะรักษา ด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ถ้ายังไม่หาย ลูกหลานจะทำพิธีสู่วัณให้เป็นเวลา 3 คืน เชื่อว่า โรคภัยไข้เจ็บ หรืออาการป่วยจะหายได้ สิ่งของที่ใช้ในพิธีนี้ก็เหมือนสู่วัณธรรมดา แตกต่างตรงที่ต้องเพิ่มรูป เทียนให้ เท่ากับอายุของผู้ป่วย ให้สวดเวลากลางคืนประมาณ 3-4 ทุ่ม

1.6 การสู่วัณนาค เมื่อบุตรชายมีศรัทธา จะบวชเมื่อถึงวันบวชบิคา-มารดาจึงได้จัดพิธี สู่วัณให้บุตรชายเพื่อเป็นสิริมงคล

1.7 การสู่วัณน้อยก่อนแต่งงาน (กินดอง) มักกระทำที่บ้านเจ้าบ่าวก่อนจะมีพิธี แต่งงาน พ่อแม่เจ้าบ่าวและญาติของเจ้าบ่าวนิยมสู่วัณให้กับลูกของตนก่อน แล้วจึงนำพาขวัญไป รวมกัน ที่บ้านเจ้าสาว พาขวัญก่อนพิธีแต่งงาน เรียกพาขวัญน้อย

1.8 การสู่วัณบ่าวสาวเวลาแต่งงาน ก่อนที่หนุ่มสาวจะอยู่กินร่วมกันเป็นสามีภรรยา จะต้องจัดให้มีพิธีแต่งงาน หรือชาวอีสานเรียกว่า "กินดอง" เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลกับคู่บ่าว สาว จึงต้องจัดให้มีการสู่วัณขึ้น ส่วนใหญ่มักกระทำที่บ้านเจ้าสาว

1.9 การสู่วัณคนป่วย คนเจ็บไข้นาน ๆ หรือชาวบ้านเรียกว่า "ป่วยปี" เชื่อว่ามีสาเหตุ มาจากขวัญออกจากร่างกาย จึงเกิดอาการเจ็บป่วย เมื่อหายป่วยแล้วแต่ร่างกายยังไม่แข็งแรง ถือว่า ขวัญหนีเนื้อหนีตึง (ขวัญไม่อยู่กับเนื้อกับตัว) จึงจำเป็นต้องสู่วัณให้เพื่อเรียกขวัญให้มาอยู่กับร่าง จะทำให้คนป่วยแข็งแรง หายจากการเจ็บป่วย

1.10 การสู่วัชญา ถ้าผู้ใดเจ็บไข้ได้ป่วย กินไม่ได้นอนไม่หลับ และได้ทำการสู่วัชญาคนป่วยให้แล้ว แต่โรคภัยไข้เจ็บยังไม่หาย ก็จะทำการสู่วัชญาให้อีกครั้งหนึ่ง

2 การสู่วัชญาสัตว์

การสู่วัชญาสัตว์เป็นการระลึกถึงบุญคุณของสัตว์ ที่ช่วยมนุษย์ในการทำมาหากินรวมไปถึงการขอขมาที่ได้ คำว่า เขียนดี ในระหว่างการทำงาน ที่สำคัญ ได้แก่

2.1 การสู่วัชญาควายและวัว (วัว) ควายและวัวเป็นสัตว์ที่มีคุณแก่คนมากเพราะเป็นแรงงานหลักในการทำนา ทำไร่ ชาวบ้านถือว่าคนได้กินข้าวเพราะสัตว์เหล่านี้ ดังนั้นก่อนที่จะลงมือทำนา ครั้งแรกหรือเลิกทำนาแล้ว เจ้าของมักทำพิธีสู่วัชญาให้ เพื่อเป็นการรำลึกถึงบุญคุณ และขอขมาที่ได้ คำว่า เขียนดีระหว่างทำงานร่วมกัน พาชวัณจัดให้มีน้ำอบ น้ำหอม และหญ้า

2.2 การสู่วัชญาม้อน (ภาษากลาง เรียกว่าตัวหม่อน) ม้อนเป็นสัตว์ตัวอ่อนที่ชักใยออกจากรังไหม ชาวบ้านสามารถนำมาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม ม้อนเป็นสัตว์ที่มีคุณแก่คน เพราะไหมสามารถทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม เมื่อชาวบ้านลงมือเลี้ยงม้อน หรือหลังจากการชักใยม้อนเสร็จเป็นรังไหมแล้วจะจัดให้มีการสู่วัชญาขึ้น เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้เลี้ยงม้อนทำให้ผู้เลี้ยงขายเส้นไหมได้เงินทอง และเชื่อว่าการสู่วัชญาให้ม้อนจะ ส่งผลให้ม้อนมีหนังหนา ค้างเปลือกฟ้าว (เหมือนเปลือกมะพร้าว) พาชวัณมีข้าวต้มและใบม้อน

3 การสู่วัชญาสิ่งของ

การสู่วัชญาสิ่งของเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อถือว่า สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชีวิตของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการสู่วัชญาให้กับสิ่งของเหล่านี้เพื่อเป็นการสำนึกในบุญคุณ ชาวบ้านเชื่อว่าการ สู่วัชญาสิ่งของจะทำให้ผู้เป็นเจ้าของมีความสุข มีลาภ เป็นสิริมงคลแก่เจ้าของต่อไป ซึ่งการสู่วัชญาสิ่งของแยกได้ดังนี้

3.1 การสู่วัชญาเขื่อน คือ การนำเอาพิธีและขั้นตอนการสร้างบ้านเรือนมาพูดที่ในประชุม เพื่อให้คนที่มาในพิธีรู้จักสร้างบ้านให้เป็นสิริมงคล ถ้าบ้านเรือนทำไม่ถูกแบบก็จะนำแต่ความไม่เป็นมงคลมาให้

3.2 การสู่ขวัญเกวียน เกวียนเป็นพาหนะใช้สำหรับลากเงิน การสู่ขวัญเกวียนก็เพื่อให้เป็นสิริมงคลและมั่นคง และสอนให้เจ้าของรู้จักใช้ให้เป็นประโยชน์

3.3 การสู่ขวัญข้าว มักทำกันในเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ชาวบ้านเชื่อว่า "กินบ่บก จกบ่ลง" (กินเท่าไรก็ไม่รู้จักหมด) ชาวบ้านจะสู่ขวัญข้าวก่อนทำพิธีเปิดแล้า (ยุ้ง) ข้าวนำมากิน จะทำการสู่ขวัญก่อน เพื่อเป็นสิริมงคล จะทำให้สามารถผลิตข้าวในปีต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ ไม่เกิดภาวะอดอยาก ประเพณีการสู่ขวัญที่ทำในปัจจุบันนี้ยังมีอยู่เพียงการสู่ขวัญบางประเภท เท่านั้น เช่น การสู่ขวัญนาค สู่ขวัญป่าวสาว สู่ขวัญคนป่วย สู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ สู่ขวัญข้าว สู่ขวัญคนธรรมดา และสู่ขวัญควายและวัว ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ ของสังคมในปัจจุบัน สัตว์และสิ่งของบางอย่าง ได้หมดความสำคัญในชีวิตประจำวันของชาวอีสานไปแล้ว จึงค่อยๆ เลิกไปในที่สุด

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 4)

1. การบายศรีสู่ขวัญมีกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

2. การบายศรีสู่ขวัญ มีผลด้านใดมากที่สุด

.....

3. การประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ จัดให้มีขึ้น โดยมีใครเป็นผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องบ้าง

.....

.....

ใบความรู้ที่ 5

บายศรีแยกตามประเภทการใช้งาน

บายศรีมีหลายประเภทแยกตามการใช้งานดังนี้

1. บายศรีราษฎร์ ได้แก่

- 1.1 บายศรีปากชาม เป็นบายศรีขนาดเล็กที่สุด บรรจุในชามขนาดพอเหมาะ สวยงาม (ชามเบญจรงค์ ไม่ใช่ชาม โฟม อย่างปัจจุบัน) ใช้สำหรับบวงสรวงบูชา ครู เทพยคา ทั่วไป
- 1.2 บายศรีใหญ่ หรือ บายศรีคู่ขวัญ หรือ บายศรีเชิญขวัญ บางที่เรียก บายศรี รับขวัญ เป็นบายศรี ขนาดใหญ่ จัดใส่ ฟาน โดก ตะลุ่ม จะทำหลายชั้นซ้อนกันก็ได้ตามขนาดของพิธี

2. บายศรีพิธีหลวง พระราชประเพณีนิยม ประกอบด้วยบายศรี 3 ชนิดดังนี้

- 2.1 บายศรีสำหรับเล็ก ประกอบด้วย บายศรีทำจากผ้าตาดเงินมี 3 ชั้น บนพานแก้ว เรียกว่า บายศรีทอง อยู่ขวา บายศรีเงินอยู่ซ้ายและบายศรีแก้วอยู่ตรงกลาง
- 2.2 บายศรีสำหรับใหญ่ เหมือนบายศรีสำหรับเล็ก แต่มีขนาดใหญ่กว่า สำหรับพิธีทำขวัญ สมโภชงานสำคัญ โดยจัดแต่ละชุดมี 5 ชั้น
- 2.3 บายศรีตองรองทองขาว ก็คือบายศรีใหญ่ ใช้เป็นและแทนเป็นทองขาวแทนไม้ทั่วไปนอกจากนี้ ยังมี บายศรีชั้นหรือบายศรีคั้น มีหลายขนาดตามบรรดาศักดิ์คือ
 - 2.3.1 บายศรี 9 ชั้น สำหรับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ
 - 2.3.2 บายศรี 7 ชั้น สำหรับ เจ้านายชั้นเจ้าฟ้า และพระราชอาคันตุกะชั้นประธานาธิบดี
 - 2.3.3 บายศรี 5 ชั้น สำหรับ เจ้านายที่ทรงกรมหรือเสนาบดี
 - 2.3.4 บายศรี 3 ชั้น ใช้ในพิธีสมรสชั้นหลานของเจ้านายฝ่ายเหนือ และคนทั่วไป
- 2.4 ส่วนประกอบสำคัญในพิธีต้องมีบายศรี ปากชาม ข้าวปากหม้อ บรรจุกรวยตอง เป็นยอดบายศรี ไข่ต้มสุก (แข็งๆ) เสียบยอด ดอกไม้มงคล สดประดับให้สวยงาม ตามด้วย รูป เทียน
- 2.5 โอกาสที่จะใช้บายศรี พิธีที่จะใช้บายศรีนั้น ได้แก่ งานมงคลทั่วไปทั้ง งานแต่งงาน งานบวช รับขวัญ ส่งขวัญต่างๆ ขอขมาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ ขอขมาต่อ เจ้ากรรม นายเวรผู้มีพระคุณ

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 5)

1. บายศรีแยกตามประเภทการใช้งาน มีกี่ประเภท

.....

.....

2. บายศรีที่บรรจุในชามเบญจรงค์ ใช้ประ โยชน์

.....

3. บายศรีพิธีหลวง ประกอบด้วยบายศรี กี่ชนิดอะไรบ้างจงอธิบาย

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

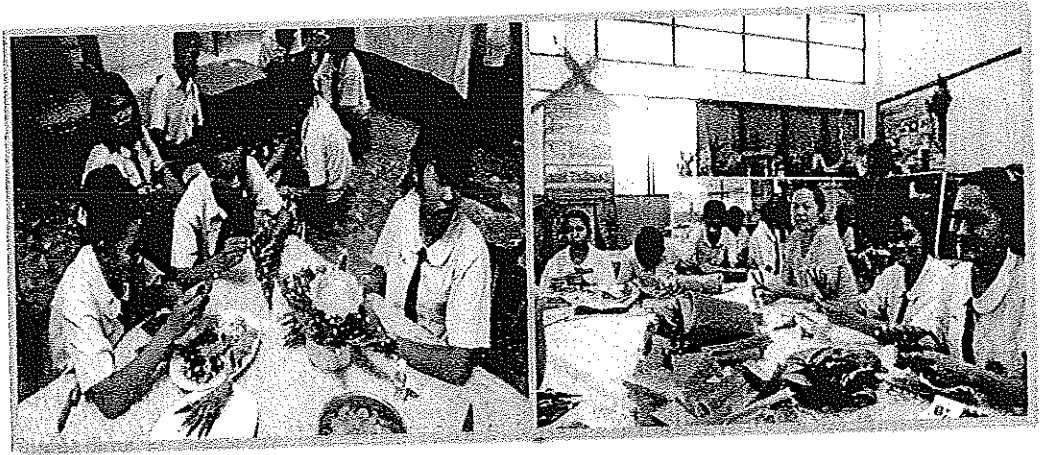
ใบความรู้ที่ 6

คติธรรมจากการประดิษฐ์บายศรี

ปกติการทำบายศรี จะต้องทำจากใบตองตานีเพราะความเหนียว ทนทานอย่างยิ่ง ผสมกับศาสตร์ และศิลป์ในตัวของบายศรีต้องไม่กล่าวคำหยาบ (ถ้าเป็นบายศรีที่ใช้ในพิธีกรรมทางพราหมณ์ ผู้ทำบายศรี ต้องถือศีล 8 จึงจะทำให้บายศรีนั้นๆ ศักดิ์สิทธิ์ยิ่ง) มีความหมายทางธรรมะว่าการทำความดีนั้นทำได้ยาก ต้องอดทน รักดี ใฝ่ดี ต้องมีสติ มีสมาธิ เมื่อเราเตรียมตอง ฉีกตอง เช็ดตอง ม้วนนิ้วบายศรี ประกอบตัวบายศรี และแม้แต่การแต่งบายศรีด้วยดอกไม้มงคลนั้นต้องทำอย่างใจเย็น เบาทมือ ตองจะ ใด้ไม่แตกจนเสียหาย นั่นคือการฝึกสมาธิ ต้องมีสติ และ สามัคคี ตลอดเวลา จึงจะสำเร็จ จะเห็นได้ว่า บายศรี แท้จริงคือ อุบายสั่งสอนลูกหลาน ปลุกฝัง ธรรมะ ทั้งความอ่อนน้อม ความจงรักภักดี ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ฯลฯ ซึ่งเราควรชื่นชมในภูมิปัญญาบรรพชนไทยของเรา จุดประสงค์หลักของการทำขวัญ ก็เพื่ออำนวยชัยให้พร ให้ประสบแต่ความสุข ความเจริญ รุ่งเรือง มีความสุข และ กำล้างใจที่ติดเพื่อต่อสู้กับชีวิตต่อไป หากใครจะถามว่า เราใช้บายศรีเมื่อไร งานใดบ้าง ก็คงต้องบอกว่า ใช้ในงานพิธีมงคลของคนไทยโดยทั่วไปนั้น นอกจากทำขวัญเด็กแรกเกิดแล้วยังปักเป่าเสนียคจัญไรต่าง ๆ ไม่ให้แผ้วพาน นอกนั้นยังมีอีกหลายโอกาสที่ต้องใช้บายศรี ดังนี้ พิธีทำขวัญเดือน , พิธีทำขวัญตัดจุกหรือ โคนจุก , พิธีทำขวัญบวชเณร และ บวชนาค แต่งงาน (เราเรียกพิธีนี้ว่า ทำขวัญบ่าวสาว รคน้ำสังข์ นั้น เอง) การสู่ขวัญ รับขวัญ ผู้ที่มารับตำแหน่งใหม่ การเลื่อนยศ การจบการศึกษา การกลับมาจากสงคราม เจ็บป่วยด้วยอุบัติเหตุ ต้องทำพิธีเชิญขวัญจากที่เกิดเหตุใส่ภาชนะกลับมาบรรจุลงในขามบายศรี ก่อนเริ่มพิธีด้วยเมื่อหายป่วยก็ทำขวัญให้อีกครั้ง เพื่อให้ญาติพี่น้อง มาแสดง ความยินดีกับผู้หายป่วย ขึ้นบ้านใหม่เพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยมีบายศรีสังเวศน์บ้าน ผีเรือน กับพระภูมิเจ้าที่ เมื่อข้าวเริ่มออกรวง มีพิธีบายศรีสังเวศน์ทำนา บูชาแม่โพสพให้บำรุงรักษาต้นข้าว บูชาพระพิรุณให้บันดาลฝนตกพอเพียงแก่การทำนา มีน้ำทำบริบูรณ์ตลอดฤดูกาล , ทำขวัญข้าว เราจะทำเมื่อเก็บเกี่ยวเต็มยุ้งฉางแล้ว สำหรับเชิญขวัญแม่ โพสพให้มาอยู่ในยุ้งฉาง ขามขายก็ให้ได้ราคา ประกอบด้วยบายศรีต้น 5 ชั้น พร้อมเครื่องสังเวศน์ว่าเป็นงานใหญ่เพราะอัญเชิญเทพยดาทุกชั้นฟ้ามาร่วมพิธี ในการตั้งศาลพระภูมิ หรือสังเวศน์ประจำปีต้องตั้งบายศรีประกอบด้วยทุกครั้ง พิธีวางศิลาฤกษ์ หรือยกเสาเอกของบ้านเรือน และสิ่งก่อสร้าง ต่างๆนั้น

ต้องทำพิธีเช่น เจ้ากรุงพาลี พระภูมิเจ้าที่ แม่พระธรณี เทวดาอารักษ์ทั้งหลายก่อนยกเสาลงหลุม ทำบั้งพระลัญจนา ตั้งบายศรีสังวเอ และ ขอบมา ตลอดจนเจ้าที่เจ้าทาง นางไม้ซึ่งเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับเสาด้านเคยเป็นต้นไม้ใหญ่อยู่ในป่ามาก่อน ขอให้งานดำเนินไปด้วยดี ไม่มีอุปสรรคใด ๆ พิธีไหว้ครูคนตรี โขน ละคร ฟ้อนรำประจำปี หรือแม่แต่ก่อนแสดง ครั้งสำคัญ ๆ ต้องมีการตั้งเครื่องสังวเอบูชาด้วยบายศรีทุกครั้งเพื่ออัญเชิญปฐมบรมครู คือ สมเด็จพระบรมศาสดา บิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทสรรพวิชาให้หาเลี้ยงตน ตลอดจนท่านทั่วมหาพรหม มหาเทพทั้งหลาย อีกทั้งเทพแห่งศิลปะ ศาสตร์ อาทิ พระสิวะ พระนารายณ์ พระพิฆเนศวร พ่อแก่ พระประคนธรรพ์ พระปัญจสิงขร พระพิราพ และพระวิษณุกรรม มาอวยชัยให้พร มักใช้บายศรีปากชาม 7-8 ชั้น จำนวน 3 คู่ พร้อมเครื่องสังวเอ 3 สำหรับ บางครั้งเมื่อได้รับโชคลาภสิ่งของอันเป็นมิ่งมงคล หรือก่อนลงมือทำงานอันสำคัญ เราอาจหาฤกษ์ยามมาดี ตั้งพิธีบวงสรวงสังวเอเทพดา เพื่อขอความเมตตาในบางสิ่งบางอย่าง หรือแสดงความขอบคุณในกรณีที่ได้ลาภ ได้ยศประกอบด้วยบายศรีปากชาม 9 ชั้น 1 คู่ บายศรีใหญ่ 9 หรือ 16 ชั้น สำหรับเทพพรหมอันสูงศักดิ์ 1 คู่

พิธีเช่นนี้ ทำเพื่อบอกกล่าวขอขมาลาโทษ เนื่องจากอาการทำ สิ่งใดผิดพลาดไปทั้งที่รู้และไม่รู้ต่อพระพุทธเจ้า ตลอดจนบิดามารดา กับผู้มีพระคุณทั้งหลาย ครู อาจารย์ ด้วยเหมือนเป็นการสารภาพบาป ต่อไปก็เป็นพิธีเชิญทำขวัญช้างคนโบราณก่อนเข้าป่าคล้องช้าง ต้องทำพิธีเช่นสังวเอเทวดา ผีบ้านผีเรือนเพื่อเอาฤกษ์ บำรุงขวัญ ครั้นจะลงมือคล้องช้างก็เช่นสรวงผีป่า เทวดาอารักษ์ให้คล้องช้างโดยปลอดภัย เมื่อถึงบ้าน ก็ทำขวัญให้เลี้ยงเจื่อง จงรักภักดีต่อตนเองและความผูกพันชาวอีสาน เมื่อ ได้พระพุทธรูปมาใหม่ หรือ ใครนำพระพุทธรูปไปถวาย จะช่วยกันทำบายศรีใหญ่ใส่ขัน โศกทองเหลือง หรือ โศกसान โศกไม้สูงใหญ่หลายชั้น เพื่อทำขวัญเนื่องในงานฉลองพระพุทธรูปและขอพรพระพุทธรูปภาพ และเทพดาที่ประจำพระพุทธรูปองค์นั้น ขอให้คุ้มครองพวกตนให้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป ส่วนคณะผู้นำพระมาถวายนั้น ขอให้เดินทางสวัสดิมี โชคชัยอย่างนี้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า พิธีกรรมบางอย่าง มีไว้เพื่อจุดประสงค์ เป็นอุบายในการสั่งสอนลูกหลานผ่านพิธีกรรม เพื่อให้มี ธรรมะ มีสติ มีความอดทน ความศรัทธา ความสามัคคี เป็นการปลูกฝังคุณธรรมหลายอย่าง ทั้งความกตัญญูความอ่อนน้อมถ่อมตน ความจงรักภักดี ความรับผิดชอบ การรู้หน้าที่แห่งตน การให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ความสามัคคี ฯลฯ จึงไม่ควรมองข้าม ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยไป หรือเห็นว่าเป็นเรื่องงมงาย

ภาพภาคผนวกที่ 10 งานประดิษฐ์บายศรี

การประดิษฐ์บายศรี

งานประดิษฐ์บายศรี เป็นงานประดิษฐ์ที่ตกทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตแบบไทยเป็นงานที่มีความประณีต มีความงามและมีคุณค่า ทางศิลปะ มีความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นมรดกที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ เป็นการนำวัสดุ ธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่าที่สุด ผู้ที่มีความสามารถในการประดิษฐ์บายศรี ได้ถือว่าเป็นปราชญ์ของท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิด ความภูมิใจในวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 6)

1. ในการประดิษฐ์บายศรีมีความเชื่อว่าผู้ทำต้องไม่พูดคำหยาบ ต้องถือศีล 8 ด้วยเหตุผลใด
.....
2. พิธีบายศรีสู่ขวัญ.....
.....
3. บายศรีชนิดใดใช้สำหรับบูชาเทพเจ้า.....
.....

ใบความรู้ที่ 7

ประโยชน์ในการประดิษฐ์พานบายศรี

1. พานบายศรีเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ประกอบในพิธีบายศรีสู่ขวัญซึ่งเป็นพิธีที่สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ถือเป็นพิธีที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ด้วยการนำวัสดุจากธรรมชาติมาประดิษฐ์เป็นรูปร่าง รูปทรงที่ประณีตและสวยงาม ที่อนุชนรุ่นหลังควรช่วยกันรักษาไว้ไม่ให้สูญสลายไป

2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบายศรี มีดังนี้

- 2.1 รู้จักการอนุรักษ์วัฒนธรรมภายในในท้องถิ่น
- 2.2 รู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์
- 2.3 รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
- 2.4 มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
- 2.5 รู้จักการทำงานอย่างเป็นกระบวนการและรักงาน
- 2.6 มีความอดทนในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ
- 2.7 มีสมาธิในการทำงาน
- 2.8 รู้จักใช้เครื่องมือได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย
- 2.9 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ปรับปรุงผลงานอยู่เสมอ
- 2.10 เป็นพื้นฐานในการสร้างการประดิษฐ์วัสดุธรรมชาติ

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 7)

1. พานบายศรีถือเป็นสิ่งสำคัญในประกอบพิธีสู่ขวัญ โดยเฉพาะชุมชนทางภาคใด เพราะ

อะไร จงอธิบาย.....

2. จงยกตัวอย่างประโยชน์ของการทำบายศรี

.....

3. จงยกตัวอย่างพิธีกรรมที่ใช้พานบายศรี.....

.....

ใบความรู้ที่ 8

การเก็บรักษาและการเตรียมใบตอง

ถ้าต้องการให้ใบตองสดทนทาน เมื่อเราเย็บเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำไปแช่น้ำไว้ อย่างน้อย 3 ชั่วโมง หรือ 1 คืน แล้วคลุมด้วยผ้าขาวบางที่ชุบน้ำหมาดๆ เช่นการทำพานบายศรี ขนาดใหญ่ ต้องใช้เวลาหลายวันในการทำ เมื่อเย็บเสร็จแต่ละตัวแล้วต้องนำไปแช่น้ำให้สดแข็ง แล้ว เรียงไว้ในกะละมัง คลุมด้วยผ้าชื้นจะเก็บได้หลายวัน รอนจนทำครบทุกส่วนจึงนำขึ้นมา ประกอบกับภาชนะ หลังจากที่ทำเสร็จแล้วใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำหมาดๆ ห่อไว้ หรือใช้ถุงพลาสติก สวมปิดให้มีซิคลแล้วเก็บใส่ตู้เย็นที่มีความเย็นน้อยๆ

ชนิดใบตอง

ควรเลือกใช้ใบตองตานี เพราะมีความเหนียวนุ่ม ไม่เปราะ ไม่ฉีกขาดง่าย มีความหนาหรือบางพอเหมาะกว่า ใบตองกล้วยน้ำหว้าและชนิดอื่น ๆ อาจจะหนาเกินไป หรือเปราะเกินไป การห่อของเล็กๆน้อยๆ อาจใช้ใบตองกล้วยน้ำหว้าก็ได้ แต่ถ้าประดิษฐ์สิ่งของสวยงาม ประณีต เช่น กระทงดอกไม้ แจกัน เป็นต้น ต้องใช้เฉพาะใบตองตานีเท่านั้น

อายุของใบตอง ไม่ควรใช้ใบตองที่ยังอ่อนอยู่ เพราะไม่แข็งแรง เพี้ยง่าย ฉีกขาด และชำรุดง่าย ไม่ควรรูปทรงที่ต้องการ ใบตองที่แก่เกินไปก็ไม่ควรใช้ เพราะอายุการใช้งานสั้น เหลือเร็ว ดังนั้นจึงควรเลือกใบตองที่มีอายุปานกลาง คือเริ่มมีสีเขียวแก่ ใบโตเต็มที่

การตัดใบตอง

เวลาในการตัดใบตองจากต้น ถ้าต้องการตัดใบตองจากต้นแล้วใช้งานได้ทันที ไม่ต้องเสียเวลาผึ่งให้นุ่ม ควรเลือกตัดในช่วงเวลาสายๆ แดดออก ให้น้ำค้างที่เกาะอยู่บนใบตอง เริ่มแห้งเริ่มแห้ง ในตอนเย็นแดดอ่อนๆ ใบตองที่สดบแดด ในตอนที่แดดจัดนั้นเริ่มฟื้นตัว และแข็งแรงขึ้น แต่อย่ารอให้เป็นใกล้ค่ำ เพราะนอกจากจะมองเห็นสีไม่ถนัดแล้ว อาจเกิดอันตราย จากสัตว์ร้ายได้ การตัดใบตองเพื่อรอจำหน่าย หรือรอการใช้งานนานๆ จำเป็นต้องตัดเมื่อรุ่งเช้า หรือเช้านี้ เพื่อจะได้ใบตองสดกรอบ ม้วนพับไว้ได้นานๆ ไม่เหี่ยวง่าย

วิธีตัดใบตองจากต้น ควรตัดให้เหลือหูใบตอง (ส่วนใบที่โคนก้านทางใบตอง) ติดอยู่กับต้นเล็กน้อย เพื่อให้ช่วยทำหน้าที่ สะงเคราะห์แสงเลี้ยงส่วนก้านและกาบไม่ให้เน่าและเหี่ยว

แห้ง รุงรัง ต้นพอม ถ้าตัดใบตองถูกวิธี ต้นกล้วยจะดูเรียบร้อยสวยงาม ต้นอวบอ้วนสมบูรณ์ดี

การเช็ดใบตอง

วิธีเช็ดใบตอง ควรเช็ดใบตองออกจากก้าน และฉีกเป็นแผ่นกว้างพอจับเช็ดถนัดมือใช้ผ้าฝ้ายเนื้อนุ่มแห้งสะอาด เช็ดจาก โคนดูไปหาปลายรีวใบตอง ถ้ามีรอยเปื้อนเล็กน้อยเฉพาะแห่ง ใช้ผ้าหมาดๆ เช็ดออก ถ้าเป็นรอยติดแน่นให้ฉีกทิ้ง แต่ถ้ามีคราบฝุ่น เกาะหนาตอจะทั่วทั้งใบให้ล้างน้ำให้สะอาด ผึ่งให้น้ำแห้งแล้วเช็ดอีกครั้งถ้าจำเป็น ส่วนการเช็ดใบตองเป็นภาชนะใส่ขนม อาหารรับประทานนั้น เมื่อเช็ดเสร็จแล้วควรล้างน้ำให้สะอาดก่อนใช้

การฉีกใบตอง

การฉีกใบตอง ควรใช้ปลายเข็มหมุดฉีกแล้วฉีก ถ้ามีเล็บมือจะใช้เล็บหัวแม่มือก็ได้ แต่ควรก่อนไปทางปลายใบเลขกลางใบไป ประมาณ 1-1.5 นิ้ว ชั้นที่ใช้เป็นแบบหันหน้าवलขึ้น และใช้ชั้นเดียวตลอดเพื่อให้ขนาดไม่คลาดเคลื่อน

การพับใบตอง

การพับใบตอง ถือว่ามีความสำคัญไม่น้อย การพับใบตองแบบต่างๆ ควรเลือกใช้ใบตองส่วนปลายหรือส่วนที่ค่อนข้างนิ่ม จะพับได้ง่าย ขณะพับหรือม้วนกลีบใบตอง อย่ากดแน่นจนเป็นรอยซ้ำ เพราะจะทำให้ส่วนนั้นดำ หรือเหี่ยวเฉาก่อนส่วนอื่น ๆ

การเย็บใบตอง

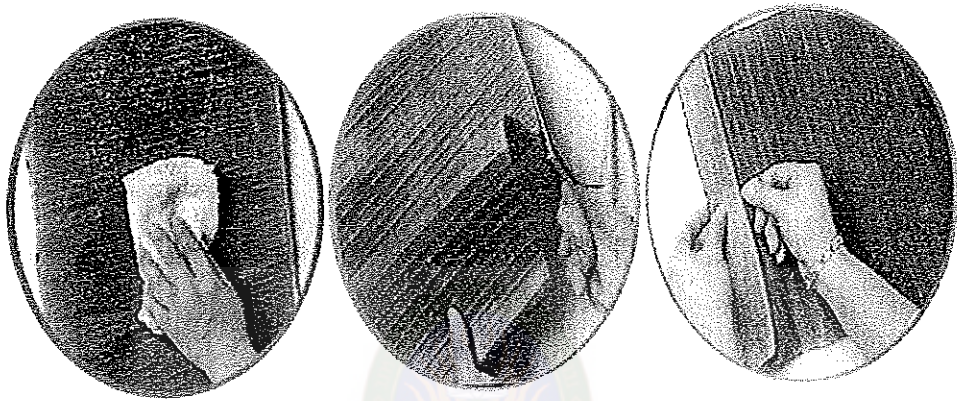
เมื่อพับใบตองได้ตามรูปทรงที่ต้องการในการเย็บเรียงกลีบ จะต้องจับปลายกลีบให้เท่ากัน โดยตลอด ควรเลือกใบตองที่มีสี สม่ำเสมอกันทั้งชิ้นงาน และหมั่นฉีคน้ำบ่อยๆ ในขณะที่เย็บชิ้นงาน เพื่อให้ใบตองสดอยู่เสมอ

การเข้ารูปทรง

เมื่อเย็บจนได้ความยาวตามต้องการแล้ว นำตองชิ้นสุดท้ายสอดเข้าไปในตองชิ้นที่หนึ่งบรรจบต่อกันให้สนิท เย็บให้เรียบและ แน่น แนวฝีมี่เชื่อมต่อเป็นแนวเดียวกัน หรือรอยต่อชิ้นงานนางส่วนอาจมีการตกแต่งด้วยตัวตะขาบ หรือนมสาว เพื่อปกปิดรอยต่อ หรือรอย ฝีมี่ที่ไม่สวยงาม

การเก็บรักษาใบตอง

ถ้าต้องการให้ใบตองสดทนนาน เมื่อประดิษฐ์เสร็จแล้วต้องแช่น้ำอย่างน้อย 3 ชั่วโมง หรือ 1 คืน แล้วนำมาวางในภาชนะแล้ว คลุมด้วยผ้าชุบน้ำหมาดๆ จะอยู่ได้ 3-5 วัน แต่ถ้างานชิ้นไม่ใหญ่มาก นำใส่ถุงพลาสติกรัดปากถุงให้แน่น เก็บในตู้เย็นก็สามารถเก็บได้นานประมาณ 1 เดือน

ภาพภาคผนวกที่ 11 พรยูพรรณ พรสุขสวัสดิ์. ตองนวลมวตบุปผา 1. หน้า 14

ส่วนอุปกรณ์ที่ควรดูแลเป็นพิเศษคือ กรรไกรและเข็มนิ้ว หลังจากใช้แล้วมียางเหนียวของใบตองเกาะอยู่ควรล้างด้วยผงซักฟอก เช็ดให้แห้งก่อนเก็บ ถ้าเก็บไว้นานๆ จึงหยิบใช้ ควรทาด้วยน้ำมันจันทร เพื่อป้องกันสนิม

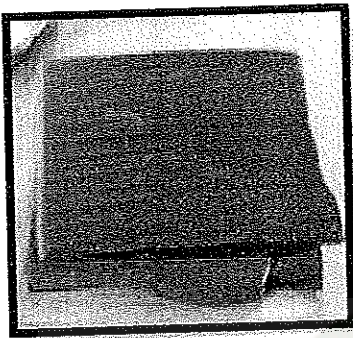
คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 8)

1. ใบตองที่นิยมนำมาใช้ประดิษฐ์บายศรี ควรเลือกใบตองอะไร.....
เพราะเหตุใด.....
2. การตัดใบตองมาใช้งานควรเลือกตัดในช่วงใด เพราะเหตุใด
.....
.....

ใบความรู้ที่ 9

วัสดุ - อุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรี

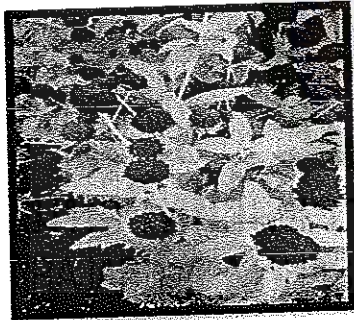
1. วัสดุในการประดิษฐ์บายศรี

ภาพภาคผนวกที่ 12 ใบตองกล้วยตานี

ภาพภาคผนวกที่ 13 ดอกกุหลาบ

ภาพภาคผนวกที่ 14 ดอกบานไม่รู้โรย

ภาพภาคผนวกที่ 15 ดอกรัก(สีขาว)

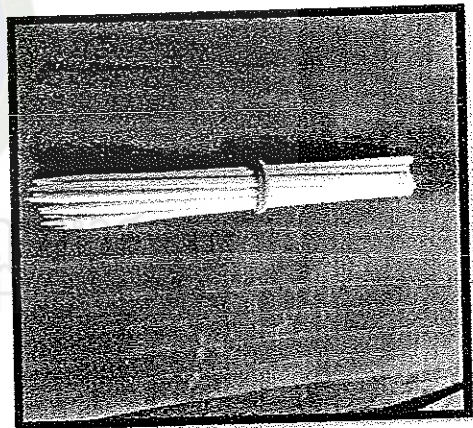
ภาพภาคผนวกที่ 16 ดอกดาวเรือง

ภาพภาคผนวกที่ 17 ดอกพุด

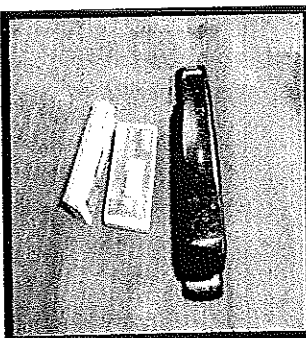
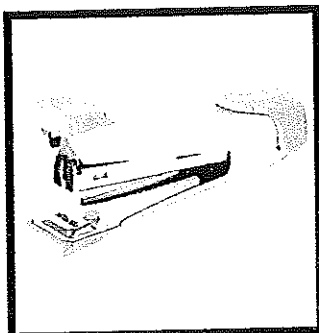
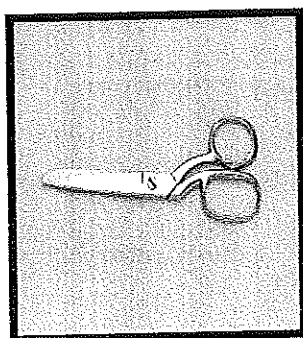

ภาพภาคผนวกที่ 18 น้ำมันมะกอก

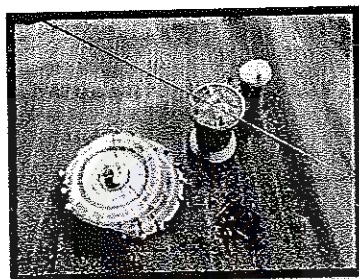
ภาพภาคผนวกที่ 19 ไม้ปลายแหลม

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำพานบายศรี

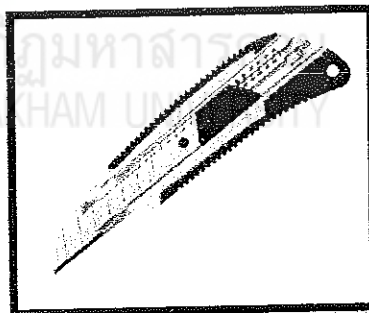
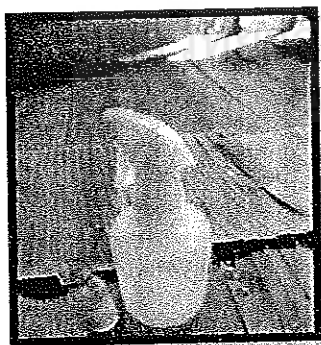

ภาพภาคผนวกที่ 20 กรรไกร

ภาพภาคผนวกที่ 21 ตัวแม่เหล็ก ลูกแม่เหล็ก (เบอร์ 10 และ 35)

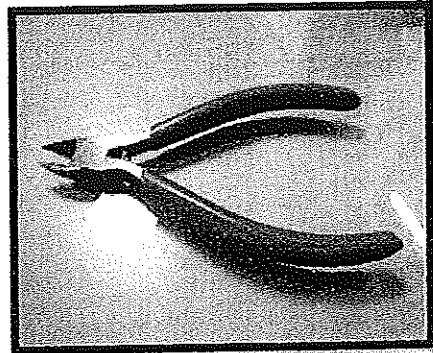
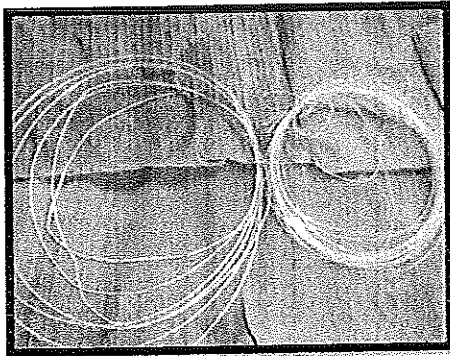

ภาพภาคผนวกที่ 22 ด้ายเย็บผ้า เข็มสอย เข็มร้อยมาลัย เข็มหมุด และตะปูเข็ม

ภาพภาคผนวกที่ 23 กระบอกฉีดน้ำ

ภาพภาคผนวกที่ 24 มีดตัดเตอร์

ภาพภาคผนวกที่ 25 ลวดเส้นอ่อนเบอร์ 5 และเส้นแข็งเบอร์ 1 ภาพภาคผนวกที่ 26 คีมตัดลวด

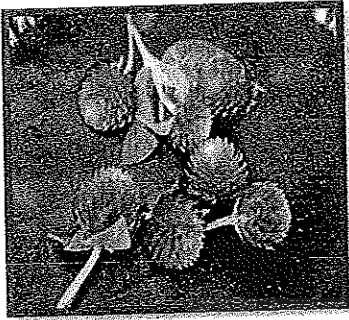
ภาพภาคผนวกที่ 27 พานแว่นฟ้า (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 12 นิ้ว)

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 9)

1. จงบอกชื่อวัสดุที่จำเป็นสำหรับการประดิษฐ์บายศรี.....
.....
2. จงบอกชื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการประดิษฐ์บายศรี
.....
3. พานแว่นฟ้า มีรูปทรงและลักษณะเป็นอย่างไร จงอธิบาย.....
.....

ใบความรู้ที่ 10

การเลือกและการเก็บถนอมดอกไม้ ใบไม้ ที่ใช้ในการประดับตกแต่งบายศรี

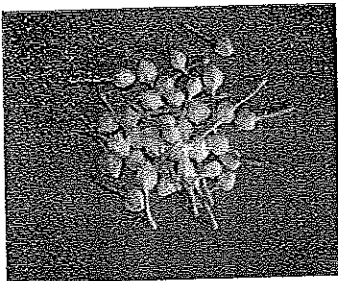
ภาพภาคผนวกที่ 28 ดอกบานไม่รู้โรย

1. ดอกบานไม่รู้โรย มีให้เลือกใช้ได้ 3 สี สีขาว สีชมพู สีม่วงแดง ควรเลือกดอกที่สด กลีบแข็ง ก้านดอกเขียวสด สีของดอกไม้ควรเลือกที่ปลายมีสีขาว โดยมากแล้วดอกบานไม่รู้โรย มักจะเสียมเป็นดอกบนตัวบายศรี หรือใช้ร้อย โดยวิธีการกรองกลีบโดยการตัดกรองกลีบเป็นชั้นๆ ถ้าขนาดเดียวกันการเก็บรักษาควรพรมน้ำเล็กน้อย เก็บใส่ถุงพลาสติกเก็บในที่เย็น ไม่ควรพรมน้ำมากเกินไปเพราะจะทำให้เน่าเร็ว

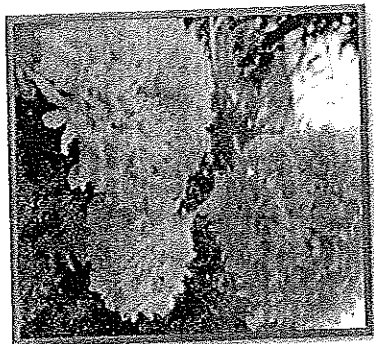
ภาพภาคผนวกที่ 29 ดอกกุหลาบมอญ

2. ดอกกุหลาบมอญ ควรเลือกสีแดงสด กลีบแข็ง ไม่มีรอยชำ ควรเลือกกลีบใหญ่ ขณะที่ร้อยควรมีผ้าขาวบางชุบน้ำคลุมกลีบดอกเอาไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้กลีบดอกดำหรือเหี่ยวง่าย ถ้าต้องการเก็บใช้ในวันต่อไป ควรพรมน้ำแล้วใส่ถุงพลาสติกรัดปากถุงให้แน่นแล้วแช่ในตู้เย็น จะเก็บได้นาน ประมาณ 3-5 วัน ใช้กลีบดอกร้อยมาลัย ตกแต่งลายให้สวยงาม

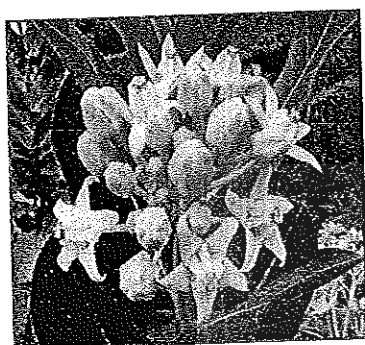

ภาพภาคผนวกที่ 30 ดอกพุด

3. ดอกพุด ควรเลือกดอกพุดตูม ก้านแข็งสีเขียว ก่อนนำมาใช้ควรล้างน้ำแล้วผึ่งลมให้แห้ง ใช้ตกแต่งยอดตัวแม่หรือตัวลูกบายศรี และเป็นส่วนประกอบในการร้อยมาลัย ก่อนร้อย อาจใช้แป้งมันหรือแป้งข้าวโพดคลุกเพื่อดูขงดอกพุด ขณะที่ร้อย ดอกพุด ควรใช้น้ำมันวาสลีนทาเพิ่ม เพื่อสะดวกในการรูดมาลัยออกจากเข็ม

ภาพภาคผนวกที่ 31 ดอกดาวเรือง

ภาพภาคผนวกที่ 32 ดอกกรัก

ภาพภาคผนวกที่ 33 ดอกกล้วยไม้

4. ดอกดาวเรือง เป็นดอกไม้สีเหลืองสดใส ชื่อเป็นมงคล ควรเลือกดอกเข้มไม่บานมาก เด็ดก้านตัดมาด้วยประมาณ 2 นิ้ว เก็บใส่ถุงพลาสติก รัดปากถุงใส่ตู้เย็น

5. ดอกกรัก ที่เหมาะสมสำหรับงานมาลัยควรเลือกดอกกรักที่อยู่ในช่อ เพราะดอกกรักช่อจะมีหลายขนาด สามารถเลือกดอกกรักที่มีขนาดใหญ่ไปหาขนาดเล็ก เพื่อใช้ทำอุบะได้สวยงามกว่าการใช้ดอกกรักที่มีขนาดเดียวกันหมดส่วนดอกกรักจะใช้ดอกในการร้อยมาลัย ควรเลือกดอกกรักดอกโตที่อยู่ในกลีบเลี้ยง เพราะจะได้ดอกกรักที่สดและขาวสวย ดอกกรักขณะใช้ไม่ควรพรมน้ำ เพราะจะทำให้เน่าเร็ว

6. ดอกกล้วยไม้ เป็นดอกไม้ที่มีความสดทนนาน เพราะมีกลีบหนาแข็งแรง ใช้ได้ทั้งกลีบใหญ่และเล็ก บางโอกาสใช้ทั้งดอกในการทำดอกคุ่มของอุบะและใช้กลีบตกแต่งกลีบฟ้านุ่งบายศรีให้สีสดใสโดดเด่น ควรเลือกดอกที่บ้านเต็มทีเพราะจะได้ขนาดที่เท่ากัน ควรพรมน้ำเล็กน้อยเก็บในถุงพลาสติกมัดปากถุง แขน้ำ หรือ ตู้เย็น

ภาพภาคผนวกที่ 34 ใบคูน

7. ใบคูน ควรเลือกใบที่ไม่แก่ หรืออ่อนเกินไป ใบที่สมบูรณ์ จะไม่มีรอยขาดหรือแมลงกัดคูน (ราชพฤกษ์) หมายถึงการคัดคูน ให้เจริญก้าวหน้า มั่งมี

ภาพภาคผนวกที่ 35 ใบข่อยป่า

7. ใบข่อยป่า ควรเลือกใบที่ไม่แก่หรืออ่อนเกินไป ใบที่สมบูรณ์ จะไม่มีรอยขาดหรือแมลงกัด ควรเช็คขนเล็กๆ ด้านบนของใบออกก่อน เพื่อป้องกันการระคายเคืองผิว ใบข่อย ความหมายให้มีแต่คนสรรเสริญเยินยอ

ภาพภาคผนวกที่ 36 ใบรัก

7. ใบรัก ควรเลือกใบที่ไม่แก่หรืออ่อนเกินไป ใบที่สมบูรณ์ จะไม่มีรอยขาดหรือแมลงกัด เลือกใบขนาดกลาง ใบรักมีขามาก ควรเช็คออกก่อนนำมาใช้ ความหมาย ให้คนนิยมรักใคร่

คำถามชวนคิด ชวนตอบ (ประกอบใบความรู้ที่ 10)

1.จงบอกวิธีการเลือกและเก็บถนอมดอกไม้ ใบไม้ที่ใช้ในการประดับตกแต่งบายศรีดังต่อไปนี้

- 1.1 ดอกพุด.....
- 1.2 ดอกรัก.....
- 1.3 ดอกดาวเรือง
- 1.4 ใบคูน.....

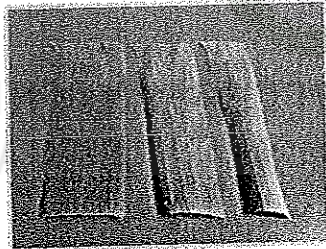
ใบความรู้ที่ 11

ขั้นตอนและการประดิษฐ์บายศรี

การประดิษฐ์บายศรี เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะมีความเกี่ยวพันในพิธีต่างๆ ตามความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีของคนไทยโดยเฉพาะประเพณีของชาวอีสาน ที่เรียกว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญ คำว่า “บาย” เป็นภาษาเขมร แปลว่าข้าว คำว่า “ศรี” หมายถึง ความเป็นสิริมงคล พิธีการบายศรีสู่ขวัญนี้จะจัดขึ้นเมื่อมีญาติพี่น้องหรือแขกผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือมาเยี่ยมเยือน และปฏิบัติงานประดิษฐ์บายศรี ตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ได้

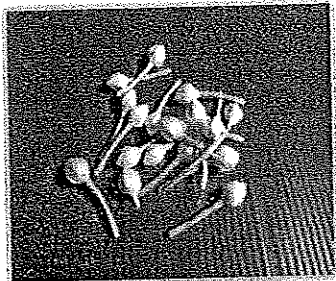
วัสดุและอุปกรณ์

1. ใบตอง
2. ดอกพุด
3. กรรไกร
4. แม็ก

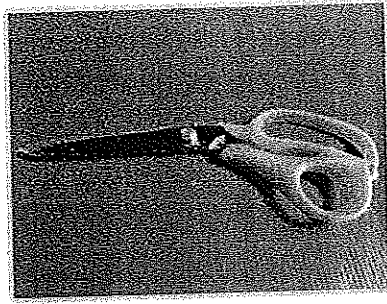
ภาพภาคผนวกที่ 37 ใบตอง

1. ใบตอง ใช้ 3 ขนาด คือ 4 นิ้ว เท่ากับ 5 ชั้น 3 นิ้ว เท่ากับ 5 ชั้น และ 2.5 นิ้ว เท่ากับ 15 ชั้น

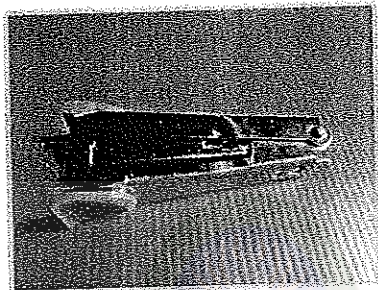
ภาพภาคผนวกที่ 38 ดอกพุด

2. ดอกพุด ใช้ จำนวน 5 ดอก และใช้ตกแต่งเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

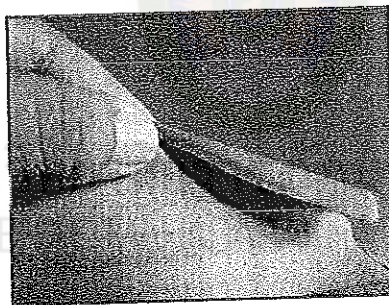
ภาพภาคผนวกที่ 39 กรรไกร

3 กรรไกร

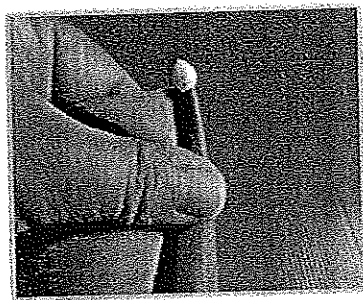
ภาพภาคผนวกที่ 40 แม็ก

4. แม็ก

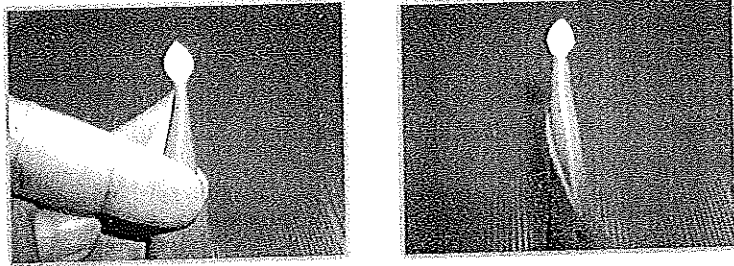
ภาพภาคผนวกที่ 41 พันใบตอง

1. นำใบตอง ขนาด 3 นิ้ว มาพัน ลักษณะตามรูป โดยวัดจากริมใบตองประมาณ 3 นิ้ว

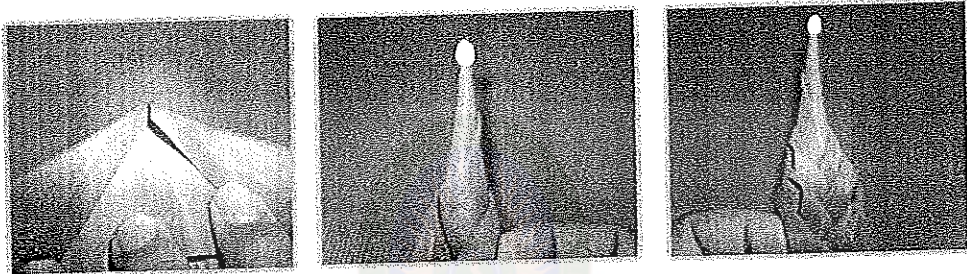
ภาพภาคผนวกที่ 42 พันใบตองสอดอกพุด

2. นำดอกพุด 1 ดอก วางบริเวณยอด แล้วพันโดยรอบ

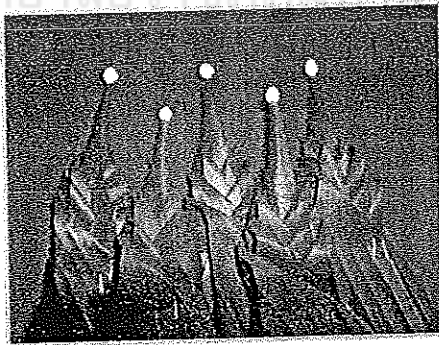
ภาพภาคผนวกที่ 43 พัน ใบตอง

3. พันใบตองที่ด้านขวาเข้ากับตองที่พันมาจากด้านซ้ายให้ได้เส้นโค้ง

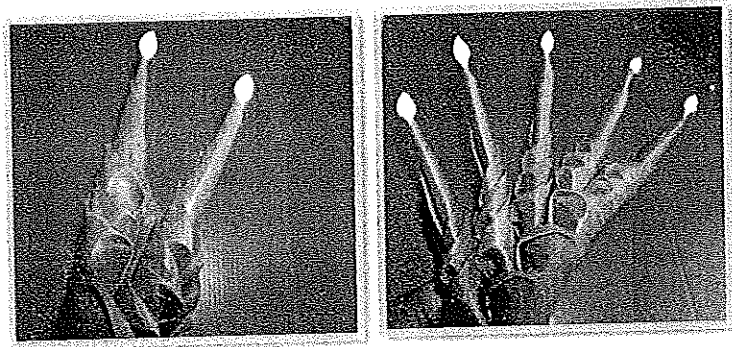
ภาพภาคผนวกที่ 44 พัน ใบตอง แล้วใส่ฝ้านุง 3 ชั้น

4. นำใบตอง ที่มีความกว้าง 2.5 นิ้ว มาพับเป็นฝ้านุง ดังรูป ให้ได้ 3 ชั้น แล้วเย็บด้วยแม็ก

ภาพภาคผนวกที่ 45 ฝ้านุง 3 ชั้น ให้ได้ 5 ตัว

5. ทำตัวบายศรีเล็ก ทั้งหมด 5 ตัว เพื่อรอการประกอบ

ภาพภาคผนวกที่ 46 การประกอบบายศรี

6. การประกอบ นำบายศรี 2 ตัวมาวางตามลำดับ ให้ห่างจากยอดตัวที่ 1 นิ้ว ใช้ฝ้านุ่งขนาด 4 นิ้ว รวมทั้ง 2 ให้แน่นทำตามขั้นตอนนี้ จนครบ 5 ตัว แล้วตกแต่งด้วยบายศรีให้สวยงาม

ภาพภาคผนวกที่ 47 การประกอบบายศรีแล้วตกแต่งด้วยดอกพุด

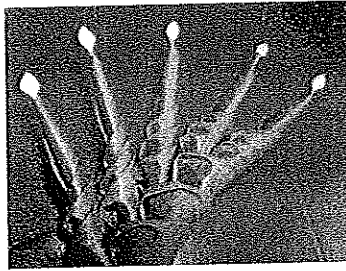

ภาพภาคผนวกที่ 48 การตกแต่งบายศรี

7. นำไปตกแต่งเป็นบายศรีปากชาม บายศรีในงานพิธีต่างๆตามความเหมาะสม

ใบความรู้ที่ 12

การคิดคำนวณราคาและจัดจำหน่ายขายตรี

การคิดต้นทุน กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นขั้นตอนที่นำผลิตภัณฑ์ ไปจำหน่ายให้กับลูกค้าที่ต้องการ ดังนั้นเพื่อให้คุ้มค่ากับฝีมือแรงงาน และเวลาที่เราลงทุนไป จึงต้องมีการคิดต้นทุน กำไร และกำหนดราคาขายให้ชัดเจนและเป็นธรรม ตลอดจนมีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เพื่อให้การดำเนินการเชิงการค้าเป็นไปโดยราบรื่น

ต้นทุน หมายถึง ทรัพย์สินทั้งหมดที่เรานำมาใช้ในการดำเนินกิจการ มีทั้งทรัพย์สินที่เป็นเงินสดที่เป็นวัสดุสิ่งของ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ ต่างๆ แรงงาน สินค้า ยานพาหนะ

ราคาขาย หมายถึง ราคาที่ขายสินค้าไป อาจมากกว่าน้อยกว่าต้นทุนก็ได้ การกำหนดราคาขายจะบวกต้นทุน ค่าอุปโภค บริโภคต่างๆ และกำไรที่ต้องการเข้าด้วยเสมอ

กำไร หมายถึง ราคาสินค้าที่ขายได้เงินมากกว่าที่ซื้อมาสินค้า หรือมากกว่า ต้นทุนที่ลงทุนไป

ขาดทุน หมายถึง ราคาขายสินค้าได้เงินน้อยกว่าที่ซื้อมา หรือน้อยกว่าต้นทุนที่ลงทุนไป

ตัวอย่าง 1. การคิดกำไร – ขาดทุน

ซื้อเข้ามา 3 ผืนราคา 100 บาท ขายไป 150 บาท ได้กำไร หรือขาดทุนกี่บาท

$$\begin{aligned} \text{กำไร} &= \text{ราคาขาย} - \text{ต้นทุน} (\text{ราคาขาย} - \text{ราคาซื้อ}) \\ &= 150 - 100 = 50 \\ &= \text{ได้กำไร } 50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย จะช่วยป้องกัน ไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการดำเนินกิจการและช่วยตรวจสอบผลกำไร และการขาดทุนในการดำเนินกิจการได้

การจัดทำบัญชี หมายถึง การจดบันทึกรายการเกี่ยวกับการเงินทุกรายการ ทั้งที่ได้รับเข้ามา และจ่ายออกไป เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินกิจการว่า ได้กำไร หรือขาดทุนมากน้อยแค่ไหน

ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

1. เพื่อจดบันทึกรายละเอียดของการดำเนินกิจการเรียงลำดับก่อนหลัง
2. เป็นการควบคุมรักษาทรัพย์สินของกิจการ
3. ป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินกิจการ
4. ทำให้ทราบฐานะทางการเงินของกิจการ
5. เป็นประโยชน์การตรวจสอบผลกำไร – ขาดทุนของกิจการได้ทุกเวลา

หลักการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

1. จัดทำแบบฟอร์มบัญชีรายรับ – รายจ่าย ให้ง่ายต่อการการจดบันทึก
2. จดบันทึกรายการ รายรับ – รายจ่าย ตามเหตุการณ์
3. สรุปรายรับ – รายจ่าย ประจำวัน
4. เปรียบเทียบผลการดำเนินการประจำวัน หากไม่มีการรับจ่ายทุกวัน ให้ยกยอดในบัญชีรายรับ – รายจ่ายไปในวันถัดไป อาจจะสรุป และประเมินผลรายรับ – รายจ่ายเป็นรายเดือน หรือ 2-3 เดือนต่อครั้งก็ได้

ตัวอย่างและแบบฟอร์มบัญชีรายรับ – รายจ่าย

ว/ค/ ป	รายการ	จำนวนเงิน		ว/ค/ป	รายการ	จำนวนเงิน	
		บาท	สต.			บาท	สต.

นิคม ชมภูทลง. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสาระการงาน
อาชีพและพื้นฐานอาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 1 มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2542)

ใบความรู้ที่ 12

ลักษณะของนิทรรศการ

นิทรรศการ คือ การนำวัสดุหรือสื่อแสดงหลายๆ อย่างเช่น ของจริง หุ่นจำลอง ภาพวาด ภาพถ่ายป้ายนิเทศ ภาพโฆษณา ฯลฯ มาจัดแสดงเพื่อให้ผู้ดูได้เห็นและเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางหลายแง่หลายมุมซึ่งโดยทั่วไปมักแบ่งการจัดนิทรรศการออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. นิทรรศการถาวร เป็นการรวบรวมวัสดุหรือสื่อแสดงอื่นๆ มาแสดงไว้ใน สถานที่หนึ่งเป็นการถาวร ส่วนใหญ่สื่อที่จัดไว้ในนิทรรศการถาวรนี้จะเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก
2. นิทรรศการชั่วคราว เป็นการแสดงหรือรวบรวมข้อมูลต่างๆ มาจัดเป็นเรื่องราว เฉพาะเรื่อง บางโอกาส เช่น การจัดนิทรรศการเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือวาระโอกาสพิเศษ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เป็นต้น
3. นิทรรศการเคลื่อนที่รวบรวมวัสดุหรือสื่อแสดงต่างๆ มาจัดแสดงเป็นเรื่องราว เฉพาะเรื่อง เช่นเดียวกับนิทรรศการชั่วคราว แต่วัสดุหรือสิ่งของต่างๆ ที่จัดไว้ จะจัดในลักษณะที่เตรียมไว้สะดวกต่อการเคลื่อนที่และเปลี่ยนแปลงไปยังสถานที่ต่างๆ

ประโยชน์ของการจัดนิทรรศการ

ประโยชน์ของการจัดนิทรรศการ คือ เพื่อให้ผู้ดูได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องราว และอุปกรณ์ และสื่อต่างๆ ที่นำมาจัดแสดงได้อย่างกว้างขวางหลายแง่หลายมุม สำหรับการจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนในห้องเรียนหรือในโรงเรียนนั้น นอกจากจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความรู้จากการชมนิทรรศการแล้ว ถ้าครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้จัดตัวเอง ยังเป็นการส่งเสริมการฝึกคิดวิเคราะห์ ความรู้ที่เรียนมาแล้วนำมาสรุปรวมหรือแยกแยะ ให้เป็นพวกเดียวกัน ซึ่งเรียกว่าเป็น การสังเคราะห์ความรู้ได้ และยังเป็นส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในแง่ที่นักเรียนสามารถใช้ความคิดอย่างอิสระ ในการจัดนิทรรศการออกมาเป็นรูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจกับผู้เข้าชมอีกด้วย

หลักในการจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการในโรงเรียนเป็นนิทรรศการเพื่อการศึกษาเป็นนิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จากการแสดงเนื้อหาด้วยสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ การจัดนิทรรศการเพื่อศึกษามักจะมีรูปแบบ เนื้อหา สื่อ หรือกิจกรรมเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและบทเรียนหรืองานวิชาการไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

นิทรรศการเพื่อศึกษามีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. เป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ผู้ชมมีทัศนคติที่ดีทางการศึกษา
3. เปิดโอกาสให้ผู้ชมหรือผู้เรียนได้มีทางเลือกในการเรียนรู้หรือการศึกษาตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล
4. นิทรรศการที่หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อถ่ายทอดความรู้จัดว่าเป็นนิทรรศการเพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดี
5. รูปแบบของนิทรรศการเพื่อการศึกษาอาจเป็นทั้งนิทรรศการชั่วคราว นิทรรศการเคลื่อนที่ หรือนิทรรศการถาวร
6. นิทรรศการทางการศึกษาสามารถจัดได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน บริเวณในโรงเรียน นอกโรงเรียน และสถานที่ทั่วไปในชุมชน

หลักการจัดนิทรรศการ มีดังนี้

1. ความเด่น เช่นทิศทางของเส้น ความเด่นของแบบ หรือรูปร่าง ขนาดและสี สิ่งเหล่านี้จะทำให้นิทรรศการดึงดูดความสนใจและสะดุดสายตาของผู้ชม ไม่ควรใช้สีเกินกว่า 2-3 สี โดยใช้สีที่เป็นกลางเป็นพื้นหลัง และใช้สีที่เข้มเพื่อเน้นจุดสนใจ
2. ความไม่ซ้ำซาก ทำให้เกิดความสนใจของผู้ดูอยู่ได้นาน
3. ความสมดุล (BALANCING) ทำให้ความสนใจของผู้ดูไม่หันเหออกจากเนื้อเรื่อนั้น
4. ความต่อเนื่อง การใช้เส้น สี และแบบ จะช่วยแนะให้ผู้ดูสามารถดูและเข้าใจเนื้อหาได้ตามช่วงและจังหวะที่จัดไว้
5. การเน้นจุดสนใจ (EMPHASIS) ในป้ายนิทรรศการ เป็นการจัดให้ภาพ และข้อความที่มีความสำคัญเด่นชัดขึ้นซึ่งอาจทำได้โดยยึดหลัก
 - 5.1 ภาพที่แยกจากภาพอื่น จะทำให้ดูว่ามีความสำคัญ
 - 5.2 ภาพที่มีขนาดใหญ่กว่าภาพอื่นทั้งหมดย่อมดึงดูดความสนใจ
 - 5.3 สีและรูปทรงของภาพสามารถแข่งกับขนาดได้ หลักสำคัญในการวาง

จุดสนใจ คือ วางไว้ในระดับสายตาสูงจากพื้นขึ้นประมาณ 5 ฟุต ระดับ ที่อยู่เหนือ 7 ฟุต ขึ้นไป และต่ำกว่า 3 ฟุต ลงมา จะไม่อยู่ในระดับที่ผู้ดูให้ความสนใจ

ขั้นตอนในการนำเสนอผลงาน

การนำเสนอผลงาน เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี เป็นการนำผลงานที่นักเรียนได้ปฏิบัติตามบทเรียนมาจัดแสดงกิจกรรม ร่วมกัน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ขอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการฝึกให้นักเรียนร่วมกับผู้อื่น ก่อให้เกิดความขยัน ความสามัคคี ความมีน้ำใจ ถ้ามีการเชิญผู้ปกครองหรือหน่วยงานอื่นๆ มาร่วมชมงาน จะเป็นการประชาสัมพันธ์ความรู้ ความสามารถของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น การนำผลงานที่นักเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียม

- 1.1 กำหนดชื่อเรื่องในการจัด
- 1.2 กำหนดวันและเวลาในการจัดงาน
- 1.3 การเตรียมสถานที่วัสดุและอุปกรณ์
- 1.4 การคัดเลือกผลงานหรือชิ้นงานอื่นๆ
- 1.5 ประชาสัมพันธ์
- 1.6 แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 1.7 จัดเตรียมงบประมาณ

2. การจัดแสดงผลงาน

- 2.1 พิธีเปิด
- 2.2 การประชาสัมพันธ์ ให้ผู้เข้าชมทราบตลอดเวลาว่าจะมีการแสดงอะไร จะมีการสาธิตกิจกรรมอะไรบ้าง
- 2.3 การต้อนรับควรจัดไว้เป็นจุดๆพร้อมที่ตอบคำถาม และอธิบายให้ผู้ชมเข้าใจ กิจกรรมต่างๆได้ถูกต้อง
- 2.4 การจัดแสดงผลงานควรจัดให้น่าสนใจ

3. การประเมินผล

ควรจัดแบบประเมินผลให้ผู้ชมงานได้ตอบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขในการจัดนิทรรศการในครั้งต่อไป ถ้ามีการจำหน่ายสินค้าควรมีการประเมินและจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ให้เรียบร้อย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1

สาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม จำนวน 2 ชั่วโมง สอนโดย นางไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ

หน่วยที่ 4 ขั้นตอนการทำบายศรี เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัวเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ งานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการ ใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับ งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์และธุรกิจ มีทักษะกระบวนการทำงานและ การจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม

มาตรฐานที่ ง 1.2 การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 2 การอาชีพเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับหลักการ คุณค่า ประโยชน์ของประกอบ อาชีพสุจริต ตลอดจนเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

1. สาระสำคัญ

การประดิษฐ์บายศรี เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะมีความเกี่ยวพันในพิธีต่างๆ ตามความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีของคนไทยโดยเฉพาะประเพณีของชาวอีสาน ที่เรียกว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญ คำว่า “บาย” เป็นภาษาเขมร แปลว่าข้าว คำว่า “ศรี” หมายถึง ความเป็นสิริมงคล พิธีการบายศรีสู่ขวัญนี้ จะจัดขึ้นเมื่อมีญาติพี่น้องหรือแขกผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือมาเยี่ยม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกลักษณะและประโยชน์ของพานบายศรีได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์วางแผนทำบายศรี ได้
3. นักเรียนสามารถนำใบตองที่มีในท้องถิ่นมาประดิษฐ์บายศรีได้

4. นักเรียนสามารถบอกส่วนประกอบของบายศรีได้

3. ตารางการเรียนรู้

- 3.1 การเลือกและการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประดิษฐ์บายศรี
- 3.2 อุปกรณ์การประดิษฐ์บายศรี
- 3.3 การประดิษฐ์บายศรี

5. กระบวนการเรียนรู้

1. ชำนาญความรู้ผู้บ่มเรียน ชั่วโมงที่ 1 (10 นาที)

1.1 นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการประดิษฐ์บายศรี แบบที่ 1 ที่ได้ฝึกปฏิบัติในชั่วโมงที่ผ่านมาแล้วให้นักเรียนบอกส่วนประกอบจนครบ บอกส่วนที่น่าจะปรับปรุง

1.2 นักเรียนดูภาพบายศรี แล้วบอกชื่อวัสดุที่ใช้ในการทำ และให้ยกตัวอย่างวัสดุที่สามารถนำประยุกต์ใช้ในท้องถิ่น พร้อมให้เหตุผลในการเลือกวัสดุชนิดนั้น

2. ขั้นตอนกิจกรรม (ตามกระบวนการปฏิบัติ)

2.1. ครูนักเรียนร่วมกันตกลงกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาใบความรู้ เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี

2.1.2 ให้นักเรียนประดิษฐ์บายศรี ตามใบงานที่ 1 คนละ 1 ตัว โดยมีส่วนประกอบครบถูกต้องสมบูรณ์ ส่งในเวลาเรียน

2.1.3 นักเรียนต้องนำผลงานเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อรับการประเมิน

2.1.4 ครูนำเสนอเป็นแบบอย่าง ในการทำงาน ครั้งต่อไปให้มีการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

2.1.5 ขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมครูจะสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนด้วย

2.2 ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม สมาชิกในกลุ่มร่วมกันประเมินผลงานกลุ่มเพื่อปรับปรุง พัฒนางานก่อนที่จะนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และรับการประเมินและเปรียบเทียบผลงานกับผู้อื่น

2.4 นักเรียน แต่ละกลุ่มจัดเก็บสถานที่ ที่ทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้ เก็บบำรุงรักษาให้เข้าที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย

2.5 ครู นักเรียน ร่วมกันพิจารณา ตัดสินผลงาน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ตามแบบประเมิน

2.6 ครู นักเรียนร่วมกันประเมินผลงาน ตามเกณฑ์การประเมิน จัดระดับผลงาน ที่ดีเยี่ยม

2.7 นักเรียนแจ้งคะแนนผลงานให้ครูกรอกลงในแบบบันทึกการให้คะแนน ของครู แล้วนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มรวมคะแนนเป็นคะแนนผลงาน ของกลุ่มครูช่อก่อก ชมเซย ให้กำลังใจทุกกลุ่ม ตลอดจนการร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทาง นำไปสู่การปรับปรุงและปฏิบัติงานที่ดีต่อไป

3. ขั้นสรุป

3.1 ครู นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง ประดิษฐ์บายศรี ทั้งหมดจนเข้าใจ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ และสรุปรวมถึงการประยุกต์ใช้กับงานประดิษฐ์อื่นๆ สรุปเพื่อทบทวนความรู้ทั้งหมด

3.2 ครูนัดหมายการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

7. สื่อ/อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

7.1 สื่อ อุปกรณ์

7.1.1. รูปภาพการประดิษฐ์บายศรี

7.1.2. กล้อง อุปกรณ์ ในการทำงานประดิษฐ์

7.1.3. ใบความรู้ เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี

7.2.4. ใบงานที่ 1 เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี

7.2 แหล่งเรียนรู้

7.2.1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

7.2. 2. ค้นคว้าเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต

8. การวัดและการประเมินผล

8.1 สิ่งที่วัด

- 8.1.1. ด้านความรู้
- 8.1.2. ด้านทักษะกระบวนการ
- 8.1.3. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

8.2 วิธีการวัด

- 8.2.1. ด้านความรู้
แบบบันทึกการปฏิบัติและพัฒนาผลงาน
- 8.2.2. ด้านทักษะกระบวนการ
แบบประเมินผลงาน
- 8.2.3. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

8.3 เครื่องมือวัด

- 8.3.1. แบบประเมินทักษะการทำงาน
- 8.3.2. แบบประเมินคุณภาพผลงาน
- 8.3.3. แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้าน การทำงานและเจตคติที่ดี

ต่อการทำงานและปฏิบัติงาน

8.4 เกณฑ์การประเมิน

8.4.1. การทดสอบ ได้คะแนนการประเมิน ไม่ต่ำกว่าระดับคุณภาพ 2 หรือ ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 6 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งมีระดับคุณภาพ ดังนี้

คะแนน	9 - 10	หมายถึง มีความรู้ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนน	7 - 8	หมายถึง มีความรู้ในระดับ 3 ดี
คะแนน	5 - 6	หมายถึง มีความรู้ในระดับ 2 พอใช้
คะแนน	0 - 4	หมายถึง มีความรู้ในระดับ 1 ปรับปรุง

8.4.2. ทักษะการทำงาน ได้คะแนนกระบวนการทำงาน ไม่ต่ำกว่าระดับคุณภาพ 3 หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 7 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งมีระดับคุณภาพ ดังนี้

คะแนน	9 - 10	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนน	7 - 8	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 3 ดี
คะแนน	5 - 6	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 2 พอใช้
คะแนน	0 - 4	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 1 ปรับปรุง

8.4.3. คุณภาพผลงาน ได้คะแนนกระบวนการทำงาน ไม่ต่ำกว่าระดับคุณภาพ 3 หรือ ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 7 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งมีระดับคุณภาพ ดังนี้

คะแนน	9 - 10	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนน	7 - 8	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 3 ดี
คะแนน	5 - 6	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 2 พอใช้
คะแนน	0 - 4	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 1 ปรับปรุง

8.4.4. พฤติกรรมการทำงาน ได้คะแนน ไม่ต่ำกว่าระดับคุณภาพ 3 ซึ่งมีระดับคุณภาพดังนี้

คะแนน	9 - 10	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนน	7 - 8	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 3 ดี
คะแนน	5 - 6	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 2 พอใช้
คะแนน	0 - 4	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 1 ปรับปรุง

8.4.5. การจัดทำหน่วยผลผลิต ได้คะแนน ไม่ต่ำกว่าระดับคุณภาพ 3 ซึ่งมีระดับคุณภาพดังนี้

คะแนน	9 - 10	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนน	7 - 8	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 3 ดี
คะแนน	5 - 6	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 2 พอใช้
คะแนน	0 - 4	หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับ 1 ปรับปรุง

9. กิจกรรมเสนอแนะ

นักเรียนสืบค้นการออกแบบการประดิษฐ์บายศรี แบบต่างๆ การทำตัวเมงคา การประดิษฐ์กรวย เพื่อบูรณาการร่วมกับกลุ่มวิชาศิลปะในการวาดภาพออกแบบ สักส่วน และ การใช้สีสันทันการจ้ดรูปแบบเพิ่มเติมจาก นิตยสารในห้องสมุด และอินเทอร์เน็ต

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี

จุดประสงค์

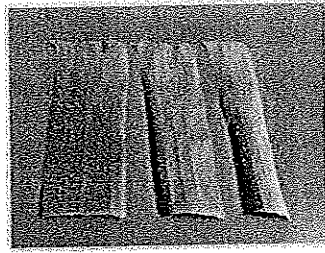
1. ผู้เรียนสามารถเลือกวัสดุในการประดิษฐ์บายศรีได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกวัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรีได้
3. ผู้เรียนสามารถจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรีได้
4. ผู้เรียนสามารถจัดเก็บและบำรุงรักษาวัสดุได้
5. ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนของการประดิษฐ์บายศรีได้
6. ผู้เรียนสามารถประดิษฐ์บายศรีตามขั้นตอนที่วางไว้ได้

การประดิษฐ์บายศรี

การประดิษฐ์บายศรี เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะมีความเกี่ยวพันในพิธีต่างๆ ตามความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีของคนไทยโดยเฉพาะประเพณีของชาวอีสาน ที่เรียกว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญ คำว่า “บาย” เป็นภาษาเขมร แปลว่าข้าว คำว่า “ศรี” หมายถึง ความเป็นสิริมงคล พิธีการบายศรีสู่ขวัญนี้ จะจัดขึ้นเมื่อมีญาติพี่น้องหรือแขกผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือมาเยี่ยมเยือน และปฏิบัติงานประดิษฐ์บายศรี ตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ได้

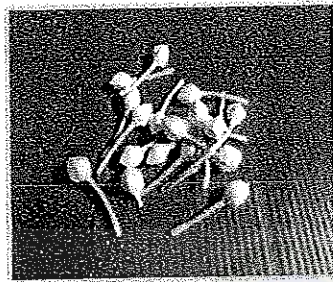
วัสดุและอุปกรณ์

1. ใบตอง
2. ดอกพุด
3. กรรไกร
4. แม็ก

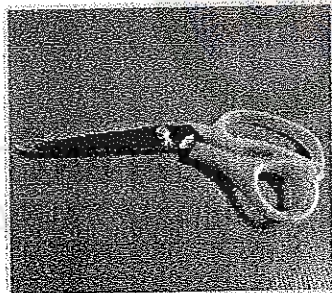
ภาพภาคผนวกที่ 49 ใตอง

1.ใตอง ใช้ 3 ขนาด คือ 4 นิ้ว เท่ากับ 5 ชั้น 3 นิ้ว เท่ากับ 5 ชั้น และ 2.5 นิ้ว เท่ากับ 15 ชั้น

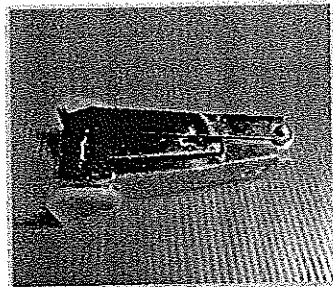
ภาพภาคผนวกที่ 50 ดอกพุด

2. ดอกพุด ใช้ จำนวน 5 ดอก และใช้ตักแต่งเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

ภาพภาคผนวกที่ 51 กรรไกร

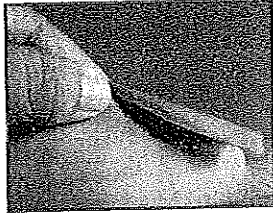
3 กรรไกร

4. แม็ก

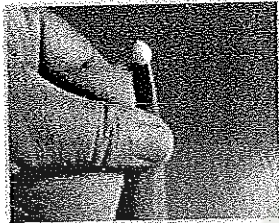
ภาพภาคผนวกที่ 52 แม็ก

วิธีการทำ

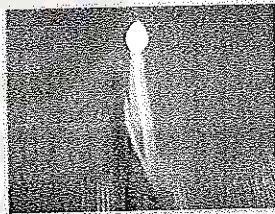
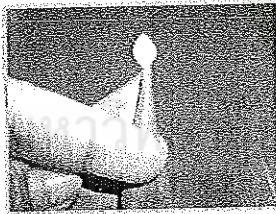
ภาพภาคผนวกที่ 53 พันใบตอง

1. นำใบตอง ขนาด 3 นิ้ว มาพัน ลักษณะตามรูป โดยวัดจากริมใบตองประมาณ 3 นิ้ว

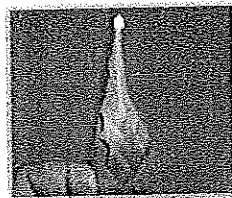
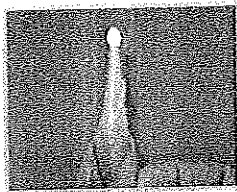
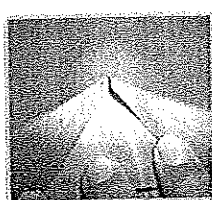
ภาพภาคผนวกที่ 54 พันใบตองรอบดอกพุด

2. นำดอกพุด 1 ดอก วางบริเวณยอด แล้วพันโดยรอบ

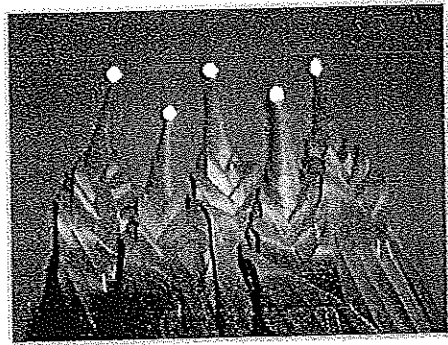
ภาพภาคผนวกที่ 55 ใบตอง

3. พันใบตองที่ด้านขวาเข้ากับตองที่พันมาจากด้านซ้ายให้ได้เส้นโค้ง

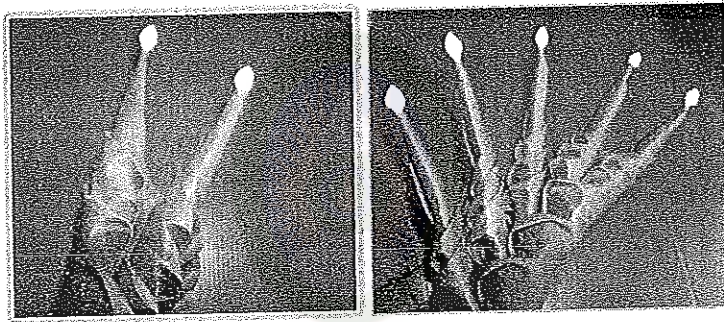
ภาพภาคผนวกที่ 56 พันใบตอง แล้วใส่ผ้าหุ้ม 3 ชั้น

4. นำใบตอง ที่มีความกว้าง 2.5 นิ้ว มาพับเป็นผ้าหุ้ม ดังรูปให้ได้ 3 ชั้น แล้วเย็บด้วยแม็ก

ภาพภาคผนวกที่ 57 ผ้าถุง 3 ชั้น ให้ได้ 5 ตัว

5. ทำตัวบายศรีเล็ก ทั้งหมด 5 ตัว เพื่อรอการประกอบ

ภาพภาคผนวกที่ 58 การประกอบบายศรี

6. การประกอบ นำบายศรี 2 ตัวมาวางตามลำดับ ให้ห่างจากยอดตัวที่ 1 นี้ว ใช้ผ้าถุงขนาด 4 นิ้วรวมทั้ง 2 ให้แน่นทำตามขั้นตอนนี้ จนครบ 5 ตัว แล้วตกแต่งตัวบายศรีให้สวยงาม

แบบวัดทักษะการปฏิบัติงานการทำงานของนักเรียน

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 หน่วยการเรียนรู้ที่ เรื่อง.....แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....
 ชื่อ..... เลขที่..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง 1. สังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้ปฏิบัติงานและให้คะแนนตามเกณฑ์
 การประเมินระดับคุณภาพ

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานตามกระบวนการ					
2. จัดเตรียมวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์อย่างเหมาะสม					
3. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
4. ร่วมมือกันทำงานมีสัมพันธภาพที่ดีกับทุกคน					
5. ปฏิบัติงานตามขั้นตอน					
6. ทำส่วนประกอบ ด้วยบายศรี ห่มผ้าถุง ได้ถูกต้อง					
7. ใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้ถูกต้องตามลักษณะงาน					
8. เก็บรักษาดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ได้ถูกต้อง					
9. ทำความสะอาดสถานที่ทำงาน					
10. ชิ้นงานถูกต้อง ประณีตสวยงาม					
รวม					

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความเหมาะสมสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

**แบบสัมภาษณ์ความต้องการในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ชื่อ นางไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ชื่อเรื่องที่ทำการวิจัย การพัฒนาสาระการ
เรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

() นักเรียน

() ผู้ปกครอง/คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

() ครูกลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี

ท่านต้องการให้มีการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเกี่ยวกับงานฝีมือในเรื่องใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() การทอเสื่อกก

() การทอผ้า

() การสานกระติบข้าว

() การประดิษฐ์บายศรี

() การประดิษฐ์เศษวัสดุ

() อื่นๆ โปรดระบุ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

.....ผู้สัมภาษณ์

(.....)

.....ผู้ให้สัมภาษณ์

(.....)

**แบบประเมินความเหมาะสมสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างหมายเลขขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่มี
ต่อสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี

ระดับคุณภาพ

- 5 หมายถึง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี มีความเหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี มีความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี มีความเหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี มีความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการทำบายศรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2					
1.1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
1.2. จุดมุ่งหมายมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น					
1.3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์					
1.4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ได้จริง					
1.5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและระดับชั้น					
1.6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมพัฒนาการด้านพุทธิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย					
2. ด้านโครงสร้าง/สาระการเรียนรู้ของหลักสูตร					
2.1. โครงสร้างของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอน					
2.2. โครงสร้างของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเหมาะสมกับการเรียนรู้					
2.3. โครงสร้างของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเหมาะสมกับนักเรียน					
2.4. โครงสร้างของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเหมาะสมกับเวลา					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
2.5. โครงสร้างของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้					
2.6. เนื้อหาของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จัดได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น					
2.7. เนื้อหาของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีความชัดเจน ไม่สับสน น่าสนใจ					
2.8. เนื้อหาของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนจัดการเรียนการสอน					
2.9. เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
2.10. เนื้อหาของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยผู้เรียน					
3. ด้านอัตราเวลาเรียนของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น					
3.1. อัตราเวลาเรียนที่กำหนดมีความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้					
3.2. อัตราเวลาเรียนที่กำหนดมีความเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้					
3.3. เวลาเรียนที่กำหนดมีความเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน					
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้					
4.1. กระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับ โครงสร้างจุดหมายของหลักสูตร					
4.2. กระบวนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
4.3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4.4. กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นกระบวนการกลุ่ม					
4.5. กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย					
4.6. กระบวนการจัดการเรียนเหมาะสมกับผู้เรียน					
4.7. กระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
4.8. กระบวนการจัดการเรียนเหมาะสมกับเวลา					
4.9. กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียน ไปปฏิบัติจริง					
4.10. กระบวนการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนและเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
5. ด้านสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ สารการเรียนรู้ท้องถิ่น 5.1. สภาพชุมชนหรือท้องถิ่นมีความต้องการต่อการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนี้ 5.2. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สามารถจัดหาได้ง่าย เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ 5.3. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและระดับชั้น 5.4. ใบงานและ ใบความรู้เหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เรียน 5.5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ความรู้และถ่ายทอดได้เหมาะสม					
6. ด้านการวัดและประเมินผล 6.1. การวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 6.2. การวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ 6.3. การวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6.4. การวัดผลประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย 6.5. การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง					

แบบวัดทักษะการปฏิบัติงานการทำงานของนักเรียน

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 หน่วยการเรียนรู้ที่เรื่อง.....แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....
 ชื่อ..... เลขที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง 1. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักเรียนและให้คะแนนตามเกณฑ์
 การประเมินระดับคุณภาพ

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานตามกระบวนการ					
2. จัดเตรียมวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์อย่างเหมาะสม					
3. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
4. ร่วมมือกันทำงานมีส่วนร่วมที่ดีกับทุกคน					
5. ปฏิบัติงานตามขั้นตอน					
6. ทำส่วนประกอบ บัวบายศรี ห่มผ้านุ่ง ได้ถูกต้อง					
7. ใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้ถูกต้องตามลักษณะงาน					
8. เก็บรักษาดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ได้ถูกต้อง					
9. ทำความสะอาดสถานที่ทำงาน					
10. ชิ้นงานถูกต้อง ประณีตสวยงาม					
รวม					

แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างหมายเลขขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	พอใจ มาก ที่สุด (5)	พอใจ มาก (4)	พอใจ ปาน กลาง (3)	พอใจ น้อย (2)	พอใจ น้อย ที่สุด (1)
<p>1. ด้านเจตคติ</p> <p>1. นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนตามสาระท้องถิ่นนี้</p> <p>2. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้</p> <p>3. นักเรียนสามารถนำเรื่องที่เรียน ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้</p> <p>4. นักเรียนชอบที่ได้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนและสนุกกับการทำงานกลุ่ม</p> <p>5. นักเรียนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <p>1. ข้าพเจ้าชอบวางแผนงานและได้ทำงาน เป็นกลุ่ม</p> <p>2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ช่วยให้ข้าพเจ้าทำงานตามลำดับขั้นตอนและพึงตนเองได้</p> <p>3. ข้าพเจ้ามีความสนใจในขณะที่เพื่อนกำลังทำงาน และร่วมทำงานเป็นกลุ่ม</p> <p>4. ข้าพเจ้ามีความสนใจในขณะที่เพื่อนนำเสนอผลงาน และทำงานร่วมกัน</p> <p>5. การได้เรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน</p>					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	พอใจ มาก ที่สุด (5)	พอใจ มาก (4)	พอใจ ปาน กลาง (3)	พอใจ น้อย (2)	พอใจ น้อย ที่สุด (1)
<p>3. ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น 2. ข้าพเจ้ามีส่วนในการเตรียมสื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียน 3. สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน 4. ข้าพเจ้าได้ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนด้วยตนเอง ทำให้ ข้าพเจ้ามีความสุขและความเข้าใจในการทำงานดี 5. ข้าพเจ้าสามารถสามารถนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ <p>4. ด้านการวัดและประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ข้าพเจ้าชอบที่จะประเมินผลงานของกลุ่มตนเอง 2. ข้าพเจ้าได้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของงานตนเองและร่วมประเมินผลงานกับกลุ่มอื่นๆ 3. ข้าพเจ้าพอใจที่ได้นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 4. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้นำมาจัดแสดงนิทรรศการ 5. การใช้วิธีวัดผลตามสภาพที่แท้จริงทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจชอบช่วยการทำงานมากขึ้น 					

ตารางภาคผนวกที่ 1 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อกำหนดกับพฤติกรรมบ่งชี้
ความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					ค่าความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
1. ด้านเจตคติ							
1	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	0	1	1	1	0	0.60	สอดคล้อง
4	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	1	1	1	1	1	0.60	สอดคล้อง
2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน							
1	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	0	1	1	1	0	0.60	สอดคล้อง
3. ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน							
1	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
4	1	1	1	1	0	0.80	สอดคล้อง
5	0	1	1	1	0	0.60	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
4. ด้านการวัดและ ประเมินผล							
1	0	1	1	1	0	0.60	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ค่าเฉลี่ย	0.75	1.00	1.00	1.00	0.75	0.90	สอดคล้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการประเมินแผนการจัดการ
เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2

	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							ระดับ ความ คิดเห็น
	1	2	3	4	5	\bar{X}	S.D	
1. ด้านสาระสำคัญ								
1.1 สาระสำคัญ	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
1.2 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้								
2.1 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
2.2 ครอบคลุมด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และการประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
2.3 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
3. สาระการเรียนรู้								
3.1 ใจความถูกต้อง	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
3.3 เวลาเรียนเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
3.4 เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
3.5 มีความชัดเจน ไม่สับสนน่าสนใจ	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
4.1 เรียงลำดับกิจกรรมได้เหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด

	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							ระดับ ความ คิดเห็น
	1	2	3	4	5	\bar{X}	S.D	
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4.3 สอดคล้องกับจุดประสงค์	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	5	5	5	5	4	4.8	0.96	มากที่สุด
4.5 ครอบคลุมด้านความรู้ทักษะ	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน								
5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	4	4.8	0.96	มากที่สุด
5.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
5.3 เวลาเรียนเหมาะสมกับสาระ การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
5.4 เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
5.5 มีความชัดเจนไม่สับสนน่าสนใจ	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
6. ด้านการวัดและประเมินผล								
6.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
6.3 ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
รวม	120	120	120	120	118	4.91	0.08	มากที่สุด

หมายเหตุ

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน - หลังเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ประคิมฐ์บายศรี คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับข้อที่ถูกเพียงข้อเดียว

1. ใบตองในสมัยโบราณนำมาใช้ประโยชน์ในด้านใด

- ก. ใช้สำหรับสู่งวัญให้วัวควาย
- ข. ใช้สำหรับสู่งวัญข้าว
- ค. ใช้สำหรับห่อข้าวและห่อขนม
- ง. ใช้ในพิธี โคนจุก

2. งานใบตองเกิดขึ้นในสมัยใด

- ก. รัตน โกสินทร์
- ข. อยุธยา
- ค. อุทอง
- ง. สุโขทัย

3. บายศรี มีความสำคัญอย่างไร

- ก. ใช้เป็นของขวัญในการแต่งงานและเป็นเครื่องสักการะ
- ข. ใช้เป็นสื่อในพิธีบายศรีสู่ขวัญ ช่วยก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี
- ค. ใช้ในพิธีจัดงานวันเกิดและทำบุญเลี้ยงพระ
- ง. ใช้ในการขึ้นบ้านใหม่ให้เกิดความภาคภูมิใจ

4. บายศรี หมายความว่าอย่างไร

- ก. บายแปลว่า ข้าว ศรี หมายถึง ความเป็นมงคล
- ข. บาย แปลว่า ข้าว ศรี หมายถึง ความเพียรพยายาม
- ค. บาย แปลว่า จับ หรือ ต้อง ศรี หมายถึง ความขยัน
- ง. บาย แปลว่า จับ หรือ ต้อง ศรี หมายถึง การให้พร

5. หนังสือเล่มใดกล่าวถึงการทำบายศรี

- ก. จินตมณี
- ข. มหาชาติคำหลวง
- ค. มหาชาติคำฉันท์
- ง. กาพย์คำฉันท์

6. ประโยชน์ที่ได้จากการทำบายศรี คือข้อใด

- ก. ความภาคภูมิใจ
- ข. ความสบายใจ
- ค. ความสนุกสนาน
- ง. ความเพลินเพลิน

7. การทำบายศรี ทำให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ในข้อใด

- ก. ความซื่อสัตย์
- ข. ความขยัน
- ค. ความเมตตา
- ง. ความเพียรพยายาม

8. ลักษณะใบตองในการทำบายศรีควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

- ก. มีสีเขียวอ่อน
- ข. มีความหนากรอบ
- ค. มีก้านแข็งแรง
- ง. มีความเหนียว เรียบไม่แตกง่าย

9. ลักษณะของไม้กัลลฑ์ที่ใช้ทำบายศรีควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. ทำจากทางมะพร้าว
- ข. ทำจากไม้ไผ่ที่สด
- ค. ทำจากไม้ไผ่ที่แห้งและแข็งแรง
- ง. ทำจากไม้เนื้อแข็ง

10. ในการทำความสะอาดใบตองควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ใช้ผ้าชุบน้ำถูไปมา
- ข. ใช้ผ้าเนื้อหนาเช็ดจากโคนใบตอง
- ค. ใช้ผ้าเนื้อมันเช็ดจากปลายใบตองมาหาโคน
- ง. ใช้ผ้าเนื้อนุ่มเช็ดจากโคนไปปลายรีวใบตอง

11. เมื่อนักเรียนได้เรียนการประดิษฐ์บายศรีแล้ว ข้อใดหมายถึงการอนุรักษ์

- ก. เรียนแล้วจัดนิทรรศการโชว์ผลงาน
- ข. นำไปประกอบอาชีพเสริม
- ค. ฝึกให้รุ่นน้องได้เรียนการประดิษฐ์บายศรี
- ง. รับจ้างประดิษฐ์บายศรี

12. ประเพณีอะไรในชุมชนที่นักเรียนสามารถนำใบตองมาสร้างงานด้วยตนเอง

- ก. งานบุญบังไฟ
- ข. งานลอยกระทง
- ค. งานบุญกฐิน
- ง. งานบุญผ้าป่า

13. ข้อใดไม่เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ก. ซื่อผ้าพื้นเมืองมาตัดเสื้อ
- ข. ทอเสื่ออกกเพื่อใช้และจำหน่าย
- ค. สานกระเป๋าจากไม้ไผ่และใบลาน
- ง. ซื่อประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว

14. ก่อนประดิษฐ์ใบตองเป็นรูปต่างๆ ควรทำสิ่งใด

- ก. ผึ่งลมให้นุ่ม
- ข. ผึ่งแดดให้นุ่ม
- ค. พรมด้วยน้ำให้นุ่ม
- ง. พรมด้วยน้ำมันมะกอกให้มันวาว

15. ใบตองที่ใช้ในการประดิษฐ์บายศรีควรใช้ใบตองในข้อใด

- ก. ใบกล้วยไข่
- ข. ใบกล้วยน้ำว้า
- ค. ใบกล้วยตานี
- ง. ใบกล้วยหอม

16. อุปกรณ์ในข้อใดที่ขาดไม่ได้ในงานประดิษฐ์บายศรี

- ก. มีดบาง น้ำ
- ข. กรรไกร ใบตอง
- ค. เข็ม น้ำ
- ง. เข็มกลัด ผ้าเช็ด

17. การเก็บใบตองให้อยู่ได้นานควรทำอย่างไร

- ก. พรมน้ำแล้วพับเป็นม้วนไม่ให้ถูกลม
- ข. พับไว้ในที่ที่เหมาะสม
- ค. ใต้อุ้งไม้
- ง. นำผ้ามาคลุมไว้

18. บายศรีอีสานนิยมทำกี่ชั้น

- ก. 2 ชั้น
- ข. 3 ชั้น
- ค. 4 ชั้น
- ง. 5 ชั้น

19. การทำบายศรี 3 ชั้น นิยมใช้กับบุคคลใด

- ก. เจ้านายชั้นผู้ใหญ่
- ข. พระมหากษัตริย์
- ค. บุคคลธรรมดาทั่วไป
- ง. ชาวต่างประเทศที่มาเยือน

20. พิธีการในข้อใดต่อไปนี่ที่ใช้บายศรีอีสานในการประกอบพิธีกรรม

- ก. งานศพ
- ข. งานวันเกิด
- ค. งานอุทิศส่วนกุศล
- ง. งานพิธีมงคลสมรส

21. ในการเข้าตัวบายศรีเมื่อทำยอดเสร็จแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือข้อใด

- ก. นำใบตองมาห่อลูกบายศรี
- ข. นำใบตองมาหุ้มคให้ปลายแหลม
- ค. นำใบตองมาพับแล้วตัดให้เท่ากัน
- ง. นำลูกบายศรีมาเข้ากับยอดแล้วห่อด้วยผ้าถุง

22. ขั้นตอนสุดท้ายในการทำบายศรีคือ ข้อใด

- ก. การทำยอด
- ข. การทำผ้าถุง
- ค. การประดับตกแต่งบายศรี
- ง. การพับกลีบใบตอง

23. ก่อนประกอบพานบายศรีนิยมนำใบไม้มงคลชนิดใดใส่ลงไป

- ก. ดอกบานไม่รู้โรย , ใบรัก
- ข. ใบรัก , ดอกดาวเรือง
- ค. ใบรัก , ใบพุทธรักษา
- ง. ใบรัก , ใบขมิ้น

24. ถ้าต้องการให้บายศรีมีลักษณะเป็นเงางาม ควรใช้อะไรทาที่ลูกบายศรี

- ก. น้ำมันละหุ่ง
- ข. น้ำมันพืช
- ค. น้ำมันมะพร้าว
- ง. น้ำมันมะกอก

25. ดอกไม้ที่นิยมใช้ในการประดับตกแต่งบายศรีได้แก่ดอกอะไร

- ก. ดอกดาวเรือง ดอกรัก ดอกรักเร่
- ข. ดอกดาวเรือง ดอกรัก ดอกดาวกระจาย
- ค. ดอกบานไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง ดอกรัก
- ง. ดอกบานไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ

26. การทำบายศรีตัวแรกที่ใช้เป็นตัวหลัก เรียกว่าอะไร

- ก. ตัวยอด หรือ ตัวแม่
- ข. ตัวรอง
- ค. ฝ้านุ่ง
- ง. ตัวเอก

27. กรวยที่ใช้ใส่ตรงกลางในบายศรี นิยมใช้อะไรใส่ลงไปในกรวย

- ก. แก้ว
- ข. ข้าวสาร
- ค. ข้าวเปลือก
- ง. ข้าวสุกปากหม้อ

28. งานใดที่ไม่ต้องใช้บายศรีประกอบพิธี

- ก. งานแต่งงาน
- ข. งานบวช
- ค. งานสำเร็จการศึกษา
- ง. งานศพ

29. การพันกรวยชนิดใด ต้องมีดอกไม้อยู่ที่ปลายกรวยหมายถึงส่วนใด

- ก. กรวยแหลม
- ข. กรวยชัน
- ค. กรวยตุ๊ก
- ง. กรวยจีบ

30. การเช็ดทำความสะอาดใบตอง วิธีใดทำได้ถูกต้อง

- ก. เช็ดไปเช็ดมาให้ทั่วโดยผ้าแห้ง
- ข. เช็ดโดยใช้ผ้าแห้งเช็ดไปทางเดียวตามรอยเส้นใบ
- ค. เช็ดโดยใช้ผ้าชุบน้ำหมาดๆ ไปมาทั้งใบ
- ง. เช็ดโดยใช้ผ้าแห้ง โดยเช็ดไปมาๆ ให้ทั่ว

31. การห่อกรวยให้เป็นริ้ว หรือการห่อริ้ว ห่อแบบใดทำให้ริ้วที่ได้อ่อนช้อย

- ก. ห่อแบบให้กรวยลูกอยู่ด้านบนเสมอ
- ข. ห่อแบบให้กรวยลูกอยู่ด้านล่างเสมอ
- ค. ห่อแบบให้กรวยลูกสลับกับกรวยแม่
- ง. ห่อแบบให้กรวยแม่สลับกับกรวยลูก

32. การนำใบตองแช่น้ำผสมสารส้ม จะแช่ในขั้นตอนใด

- ก. หลังจากเช็ดใบตอง
- ข. หลังจากห่อริ้ว
- ค. หลังจากห่อกรวยลูก
- ง. หลังจากห่อกรวยแม่

33. ข้อใดหมายถึงการจัดทำบัญชี

- ก. การจ่ายสินค้า
- ข. การจดสินค้า
- ค. การให้กำไรแก่สินค้า
- ง. การทอ้งจําราคาขาย

34. การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายข้อใดสำคัญที่สุด

- ก. เพื่อทราบราคาขาย
- ข. เพื่อทราบราคาสินค้า
- ค. เพื่อเปรียบเทียบรายรับรายจ่าย
- ง. เพื่อเปรียบเทียบผลการขายประจำวัน

35. การจัดบายศรีตัวใหญ่ใ้พาน จัดอย่างไรจึงจะถูกต้อง

- ก. หันด้านหน้าบายศรีออก
- ข. จัดให้ปลายบายศรีจุ่มเข้าค้ำใน
- ค. จัดให้ยอดบายศรีแต่ละชั้นเท่ากัน
- ง. จัดให้สวย โดยทับซ้อนกัน

36. การจัดนิทรรศการแสดงผลงานมีจุดมุ่งหมายตามข้อใด

- ก. เป็นการนำสิ่งของมาแข่งขันกัน
- ข. เป็นการจัดแสดงผลงานที่มีอยู่ทั่วไป
- ค. เป็นการนำผลงานมาแลกเปลี่ยนและร่วมสนุกกัน
- ง. เป็นการนำผลงาน ของนักเรียนมาจัดแสดงและเรียนรู้ร่วมกัน

37. จุดมุ่งหมายในการจัดนิทรรศการคือข้อใด

- ก. เพื่อให้มีลูกค้าเพิ่มขึ้น
- ข. เพื่อพัฒนางานของนักเรียน
- ค. เพื่อให้นักเรียน ได้กล้าแสดงออก
- ง. เพื่อให้ให้นักเรียนได้นำผลงานไปถ่ายทอด และเผยแพร่

38. ลักษณะสถานที่ในการจัดนิทรรศการควรเป็นอย่างไร

- ก. ในห้องเรียน
- ข. นอกห้อง
- ค. ภายในบริเวณ โรงเรียน
- ง. บริเวณที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก

39. ในการแสดงนิทรรศการผลงานนักเรียนวิธีใดสามารถดึงดูดผู้เข้าชมงานได้ดีที่สุด

- ก. ผลงานเด่นน่าชม
- ข. ผลงานสร้างสรรค์
- ค. ผลงานแปลกใหม่
- ง. ผลงานสวยหรู

40. ข้อใดเป็นการเรียงลำดับขั้นตอนในการจัดนิทรรศการการแสดงผลงานนักเรียนได้ถูกต้อง

- ก. เตรียมสถานที่ สรุปรงาน ประเมินผลงาน
- ข. สรุปรงาน เตรียมสถานที่ ประเมินผลงาน
- ค. ประเมินผลงาน สรุปรงาน เตรียมสถานที่
- ง. เตรียมสถานที่ ประเมินผลงาน สรุปรงาน

ตารางภาคผนวกที่ 3 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับ
จุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
จำนวน 40 ข้อ จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน

ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	0	0	+1	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
6	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1			
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	-1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23	-1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 4 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารระการ
เรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2
และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.53	16	0.31
2	0.72	17	0.27
3	0.36	18	0.53
4	0.44	19	0.53
5	0.36	20	0.40
6	0.49	21	0.44
7	0.36	22	0.31
8	0.58	23	0.49
9	0.40	24	0.40
10	0.36	25	0.40
11	0.36	26	0.22
12	0.40	27	0.44
13	0.31	28	0.44
14	0.22	29	0.36
15	0.40	30	0.53

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.861

ตารางภาคผนวกที่ 5 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้สาระ
การเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (หลังเรียน)
1	27	36
2	20	33
3	22	30
4	25	35
5	26	34
6	24	33
7	25	31
8	26	30
9	28	36
10	26	35
11	30	37
12	25	35
13	20	32
14	30	40
15	28	36
16	25	33
17	30	36
18	29	37
19	32	40
20	28	37
21	31	40
22	28	36

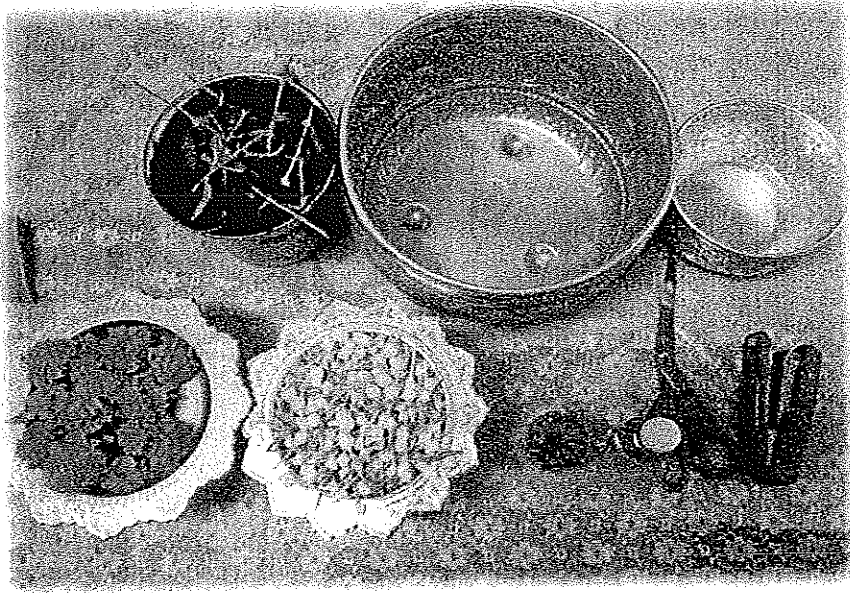
เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (หลังเรียน)
23	25	38
24	28	36
25	26	34
26	32	40
27	26	35
28	25	32
29	26	35
30	27	36
รวม	800	1056
(\bar{X})	26.66	35.26
S.D	3.00	2.78
ร้อยละ	66.5	35

จากตารางภาคผนวกที่ 9 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 26.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.00 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 66.65 และ คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 35.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.78 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.15 ของคะแนนเต็ม

ภาคผนวก จ
ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

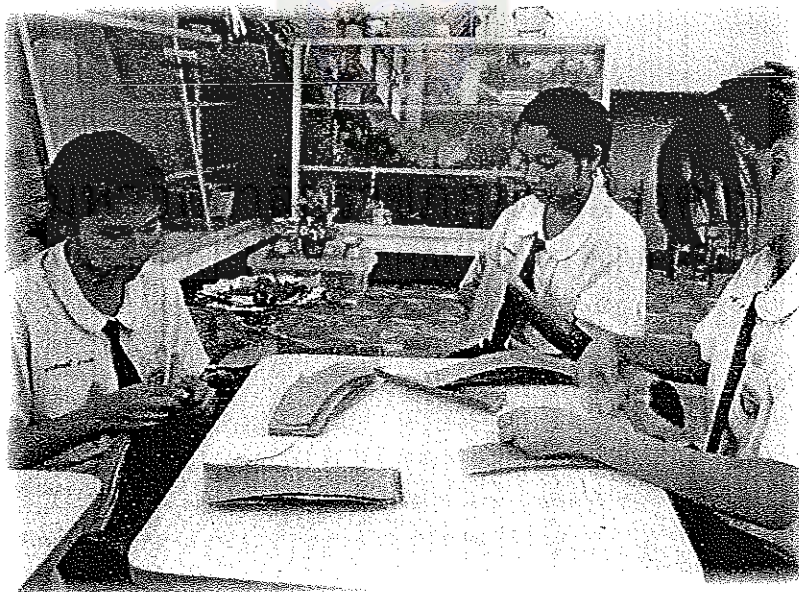

ภาพภาคผนวกที่ 59 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับประดิษฐ์บายศรี

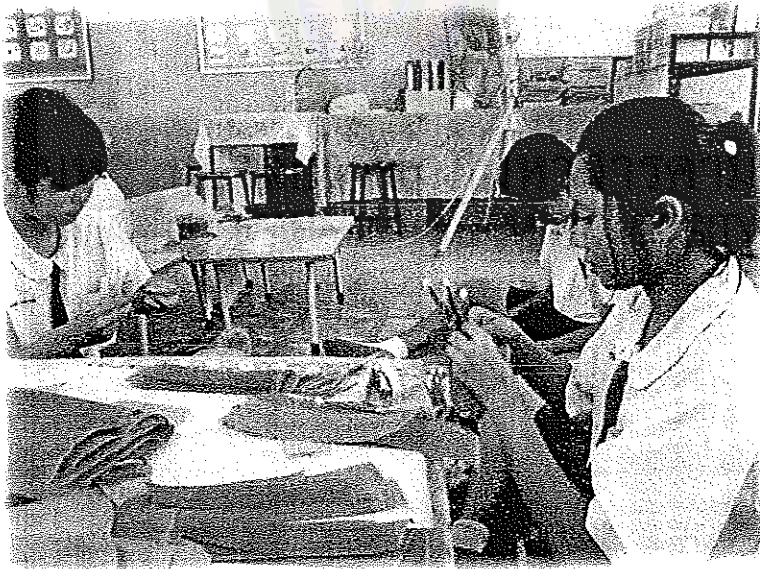
ภาพภาคผนวกที่ 60 เลือกใบตองที่ไม่มีตำหนิ สีสม่ำเสมอ และทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ภาพภาคผนวกที่ 61 ฉีกใบตองให้ได้ขนาด และจำนวนที่ต้องการ

ภาพภาคผนวกที่ 62 การพันตัวบายศรีให้กลม เรียวแหลม

ภาพภาคผนวกที่ 63 การห่อด้วยผ้าถุงให้ตรงกัน

ภาพภาคผนวกที่ 64 การเข้าตัวบายศรี

ภาพภาคผนวกที่ 65 การทำตัวบายศรีและนุ่งผ้าให้เรียบร้อย

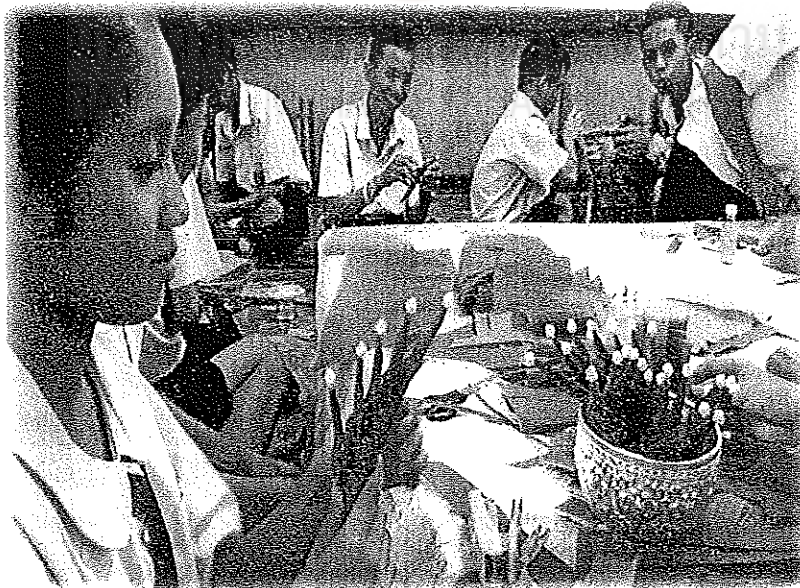
ภาพภาคผนวกที่ 66 กระบวนการทำงานกลุ่ม

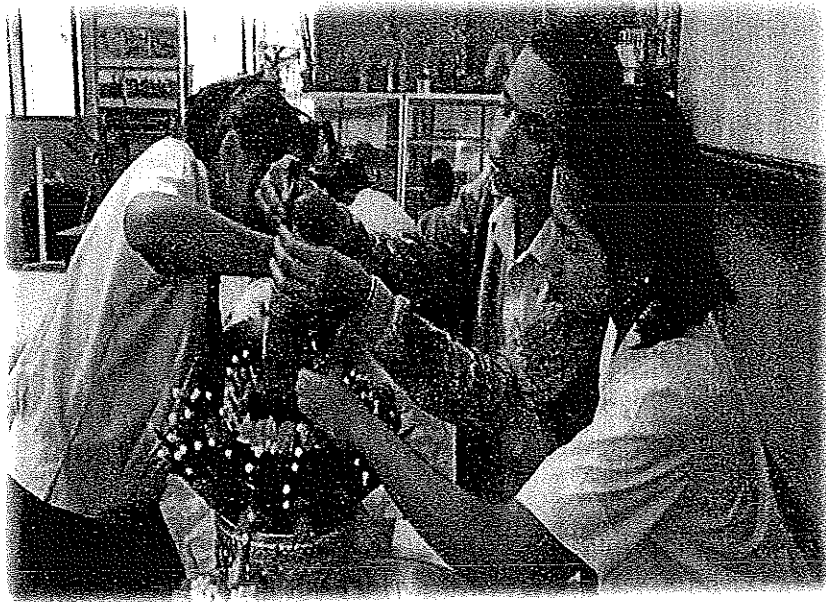

ภาพภาคผนวกที่ 67 สอน โดยการสาธิต และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ภาพภาคผนวกที่ 68 บรรยายภาคในการทำงานกลุ่ม
เป็นไปด้วยความตั้งใจ และมุ่งมั่นเพื่อให้งานสำเร็จ

ภาพภาคผนวกที่ 69 ตกแต่งพานบายศรีด้วยดอกไม้ให้สวยงาม

ภาพภาคผนวกที่ 70 ผลงานการตกแต่งพานบายศรีด้วยดอกไม้ให้สวยงาม กลุ่มที่ 1

ภาพภาคผนวกที่ 71 ผลงานการตกแต่งพานบายศรีด้วยดอกไม้ให้สวยงาม กลุ่มที่ 2

ภาพภาคผนวกที่ 72 ผลงานการตกแต่งพานบายศรีด้วยดอกไม้ให้สวยงาม กลุ่มที่ 3

ภาพภาคผนวกที่ 73 ตกแต่งพานบายศรีด้วยดอกไม้ให้สวยงาม กลุ่มที่ 4

ภาพภาคผนวกที่ 74 ตกแต่งพานบายศรีด้วยดอกไม้ให้สวยงาม กลุ่มที่ 5

ภาพภาคผนวกที่ 75 การจัดแสดงนิทรรศการผลงานงานนักเรียน

ภาพภาคผนวกที่ 76 นักเรียน ครู และภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันประดิษฐ์บายศรี
ที่ศาลาวัดโพธิ์ศรี บ้านหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โรงเรียนหนองโกวจา ประสิทธิ์พิทยาคม
 รับที่ 584
 วันที่ 16 พ.ค 56
 เวลา 09.00 น.

ที่ ทธ ๐๕๔๐.๐๑/๐๕๐๖

บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองโกวจาประสิทธิ์พิทยาคม

ด้วย นางไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๘๐๔๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒"

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนหนองโกวจาประสิทธิ์พิทยาคม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

A.
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

- ๐๙/๒๖

๑๖ พ.ค. ๕๖

ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองโกวจาประสิทธิ์พิทยาคม
 ผ.อ.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ
 16 พ.ค 56

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๐๕๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร. ชูชาติ สิทธิสาร

ด้วย นางไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๘๐๔๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒”

เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๐๕๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร. ประจวบ บุตรศาสตร์

ด้วย นางไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๘๐๔๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒”

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาภาษา ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย อื่นๆ ระบุ.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๐๕๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คร. นางเยาว์ แคนสุข

ด้วย นางไพรวรรณ ปริชาสมบัติ รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๘๐๔๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒”

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศร ๐๕๔๐.๐๑/ว ๐๕๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณชุตินา นันทเสนา

ด้วย นางไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๘๐๔๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒”

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๐๕๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.เนษัชฌรา โตสุพรรณ

ด้วย นางไพรวรรณ ปรีชาสมบัติ รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๘๐๔๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒”

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘